

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

MICHAL BOBEK

της 2ας Σεπτεμβρίου 2021¹

Υπόθεση C-175/20

SIA «SS»

κατά

Valsts ieņēmumu dienests

[αίτηση του Administratīvā apgabaltiesa
(περιφερειακού διοικητικού δικαστηρίου, Λεττονία)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών – Νομική βάση για την επεξεργασία – Υποχρέωση, βάσει της εθνικής νομοθεσίας, των παρεχόντων υπηρεσιών δημοσίευσης αγγελιών στο διαδίκτυο να παρέχουν, κατόπιν σχετικού αιτήματος της φορολογικής αρχής, τις πληροφορίες που διαθέτουν σχετικά με τους φορολογούμενους οι οποίοι έχουν κάνει χρήση των εν λόγω υπηρεσιών – Αιτήματα κοινολόγησης δεδομένων από τη φορολογική αρχή προς τον παρέχοντα τις υπηρεσίες – Εύρος – Ουσιαστικοί και χρονικοί περιορισμοί που απορρέουν από τον ΓΚΠΔ»

I. Εισαγωγή

1. Ο κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 (στο εξής: ΓΚΠΔ)² δεν ακολουθεί μια στενή προσέγγιση. Το ευρέως καθορισμένο πεδίο εφαρμογής του, η αποτελεσματική δικαστική εξουδετέρωση τυχόν εξαιρέσεων³, καθώς και η βασισμένη σε ορισμούς, αφηρημένη και, ως εκ τούτου, μάλλον ολιστική προσέγγιση κατά την ερμηνεία του⁴, συνέβαλαν στην ουσιαστικά απεριόριστη εμβέλεια του ΓΚΠΔ. Πράγματι, βάσει αυτής της προσέγγισης, είναι μάλλον δύσκολο σήμερα να διαπιστωθεί η ύπαρξη περίπτωσης κατά την οποία να μην υποβάλλονται σε επεξεργασία κάποια δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σε κάποιο στάδιο.

¹ Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

² Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων) (ΕΕ 2016, L 119, σ. 1).

³ Αρχής γενομένης ήδη, όσον αφορά τις εξαιρέσεις της οδηγίας 95/46, με τις αποφάσεις της 20ής Μαΐου 2003, Österreichischer Rundfunk κ.λπ. (C-465/00, C-138/01 και C-139/01, ΕΥ:C:2003:294, σκέψη 41), και της 6ης Νοεμβρίου 2003, Lindqvist (C-101/01, ΕΥ:C:2003:596, σκέψεις 37 έως 48). Πιο πρόσφατα, όσον αφορά τον ΓΚΠΔ, βλ. απόφαση της 22ας Ιουνίου 2021, Β (Βαθμοί ποινής) (C-439/19, ΕΥ:C:2021:504, σκέψεις 61 έως 72).

⁴ Βλ., επί παραδείγματι, απόφαση της 5ης Ιουνίου 2018, Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein (C-210/16, ΕΥ:C:2018:388, σκέψεις 29 έως 39). Βλ. πάντως και απόφαση της 29ης Ιουλίου 2019, Fashion ID (C-40/17, ΕΥ:C:2019:629, σκέψη 74).

2. Εντούτοις, η προσέγγιση αυτή, που αποτυπώνει την αναβάθμιση της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε καθολικό θεμελιώδες (υπερ)δικαίωμα βάσει του άρθρου 8 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), οδηγεί σε διακριτές κεντρομόλες επιδράσεις τις οποίες η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα έχει αρχίσει να ασκεί σε άλλους τομείς του δικαίου και στις διαφορές που ανακύπτουν σε αυτούς. Ορισμένες διαφορές έχουν αρχίσει ξαφνικά να παρουσιάζονται ως ζητήματα προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και να υποβάλλονται στο Δικαστήριο (και όχι μόνο) για να εξεταστούν ως ζήτημα ερμηνείας του ΓΚΠΔ. Ωστόσο, τα συγκεκριμένα ζητήματα που εγείρονται σε αυτές τις διαφορές δεν είναι, ενίοτε, εκείνα που αναμένεται να διέπονται από ένα νομοθέτημα όπως ο ΓΚΠΔ, παρά το αρκούντως ευρύ πεδίο εφαρμογής του.

3. Πράγματι, λίγοι θα μπορούσαν να θεωρήσουν άνευ ετέρου ότι ο ΓΚΠΔ ή η πρόδρομός του οδηγία 95/46/EK⁵ θα μπορούσαν να διέπουν την πρόσβαση των μαθητευόμενων λογιστών στα γραπτά των εξετάσεών τους, ενδεχομένως σε συνδυασμό με το δικαίωμα διόρθωσης των εν λόγω δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μετά τη διεξαγωγή της εξέτασης⁶ ή να εμποδίσουν την ταυτοποίηση από την αστυνομία προσώπου εμπλεκόμενου σε τροχαίο ατύχημα, με αποτέλεσμα ο παθών να μην μπορεί να ασκήσει αγωγή αποζημίωσης ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων για τη ζημία που προκλήθηκε στο όχημά του⁷, ή ακόμη να περιορίσουν την κοινολόγηση φορολογικών πληροφοριών στον σύνδικο πτώχευσης σχετικά με τα ποσά φόρων που είχε καταβάλει η πτωχεύσασα εταιρία, προκειμένου να αποκατασταθεί η ισότητα μεταξύ πιστωτών ιδιωτικού και δημοσίου δικαίου στο πλαίσιο αξιώσεων πτωχευτικής ανάκλησης⁸ και αυτά είναι μόνο μερικά από τα πιο ενδιαφέροντα παραδείγματα.

4. Η υπό κρίση υπόθεση αποτελεί ένα ακόμη παράδειγμα τέτοιων κεντρομόλων επιδράσεων του ΓΚΠΔ. Η SIA «SS» είναι πάροχος υπηρεσιών δημοσίευσης αγγελιών στο διαδίκτυο. Στο πλαίσιο αυτής της εμπορικής δραστηριότητας, συλλέγει τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των προσώπων που καταχωρίζουν αγγελίες στον ιστότοπό της. Η αρμόδια εθνική φορολογική αρχή ζήτησε από την επιχείρηση αυτή να της διαβιβάσει ορισμένο όγκο δεδομένων σχετικά με τις αγγελίες μεταχειρισμένων αυτοκινήτων που δημοσιεύονται στον εν λόγω ιστότοπο, προκειμένου να διασφαλιστεί η ορθή είσπραξη των φόρων επί των πωλήσεων αυτοκινήτων. Η φορολογική αρχή καθόρισε λεπτομερώς τη μορφή των δεδομένων που ζητούσε να λάβει. Κατέστησε επίσης σαφές ότι αυτές οι διαβιβάσεις δεδομένων έπρεπε θεωρητικώς να πραγματοποιούνται σε μόνιμη βάση και, βεβαίως, χωρίς χρηματική αντιστάθμιση.

5. Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς το επιτρεπτό εύρος των εν λόγω αιτήσεων διαβίβασης δεδομένων. Όπως και σε προηγούμενες υποθέσεις, ο ΓΚΠΔ φαίνεται να έχει εφαρμογή εν προκειμένω. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα υποβάλλονται ή θα υποβληθούν σε επεξεργασία από κάποιον σε κάποιο στάδιο, το αργότερο κατά το στάδιο της εκτέλεσης της διαβίβασης. Στο πλαίσιο αυτής της επεξεργασίας, τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων θα πρέπει να προστατεύονται, όπως θα πρέπει να προστατεύονται και τα οικεία δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει ότι ο ΓΚΠΔ ρυθμίζει *ειδικά* τη σχέση μεταξύ ενός μελλοντικού υπευθύνου επεξεργασίας (μιας δημόσιας αρχής) και του επί του παρόντος υπευθύνου επεξεργασίας (μιας ιδιωτικής επιχείρησης). Πράγματι, ο ΓΚΠΔ ακολουθεί και προστατεύει τα δεδομένα όπου και αν αυτά διαβιβάζονται, ρυθμίζοντας με τον τρόπο αυτόν

⁵ Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (ΕΕ 1995, L 281, σ. 31).

⁶ Απόφαση της 20ής Δεκεμβρίου 2017, Nowak (C-434/16, EU:C:2017:994, σκέψεις 18 έως 23).

⁷ Απόφαση της 4ης Μαΐου 2017, Rigas satiksme (C-13/16, EU:C:2017:336, σκέψεις 12 έως 17).

⁸ Απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 2020, J & S Service (C-620/19, EU:C:2020:1011, σκέψεις 15 έως 29).

τις υποχρεώσεις κάθε διαδοχικού υπευθύνου επεξεργασίας έναντι των δεδομένων και των υποκειμένων των δεδομένων. Αντιθέτως, ο ΓΚΠΔ δεν ρυθμίζει, εκτός από μερικές ρητές εξαιρέσεις, τις συγκεκριμένες λεπτομέρειες της αμοιβαίας σχέσης μεταξύ δύο διαδοχικών υπευθύνων επεξεργασίας αυτών των δεδομένων. Ειδικότερα, ο ΓΚΠΔ δεν προβλέπει τις ακριβείς λεπτομέρειες της ρύθμισης της σχέσης μεταξύ των υπευθύνων επεξεργασίας, είτε πρόκειται για συμβατική ρύθμιση είτε για ρύθμιση δημοσίου δικαίου, βάσει της οποίας ο ένας μπορεί να ζητήσει και να λάβει δεδομένα από τον άλλον.

II. Το νομικό πλαίσιο

A. Το δίκαιο της Ένωσης

6. Η αιτιολογική σκέψη 31 του ΓΚΠΔ έχει ως εξής:

«Οι δημόσιες αρχές στις οποίες κοινολογούνται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σύμφωνα με νομική υποχρέωση για την άσκηση των επίσημων καθηκόντων τους, όπως φορολογικές και τελωνειακές αρχές, μονάδες οικονομικής έρευνας, ανεξάρτητες διοικητικές αρχές ή αρχές χρηματοπιστωτικών αγορών που είναι αρμόδιες για τη ρύθμιση και την εποπτεία των αγορών κινητών αξιών δεν θα πρέπει να θεωρηθούν αποδέκτες, εάν λαμβάνουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που είναι απαραίτητα για τη διενέργεια ειδικής έρευνας για το γενικό συμφέρον, σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης ή κράτους μέλους. Τα αιτήματα κοινολόγησης που αποστέλλονται από δημόσιες αρχές θα πρέπει να είναι πάντα γραπτά, αιτιολογημένα και σύμφωνα με την περίσταση και δεν θα πρέπει να αφορούν το σύνολο ενός συστήματος αρχειοθέτησης ή να οδηγούν στη διασύνδεση των συστημάτων αρχειοθέτησης. Η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τις εν λόγω δημόσιες αρχές θα πρέπει να συμμορφώνεται προς τους ισχύοντες κανόνες προστασίας των δεδομένων ανάλογα με τους σκοπούς της επεξεργασίας.»

7. Η αιτιολογική σκέψη 45 του ΓΚΠΔ έχει ως εξής:

«Όταν η επεξεργασία διενεργείται σύμφωνα με νομική υποχρέωση την οποία υπέχει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή όταν είναι αναγκαία για την εκπλήρωση καθήκοντος που εκτελείται προς το δημόσιο συμφέρον ή κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας, η επεξεργασία θα πρέπει να έχει βάση στο δίκαιο της Ένωσης ή κράτους μέλους. Ο παρών κανονισμός δεν απαιτεί συγκεκριμένο νόμο για κάθε μεμονωμένη επεξεργασία. Μπορεί να αρκεί ένας μόνο νόμος ως βάση για περισσότερες από μία πράξεις επεξεργασίας με βάση νομική υποχρέωση στην οποία υπόκειται ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή εάν η επεξεργασία είναι αναγκαία για την εκπλήρωση καθήκοντος που εκτελείται προς το δημόσιο συμφέρον ή κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας. Επίσης, ο καθορισμός του σκοπού της επεξεργασίας θα πρέπει να εναπόκειται στο δίκαιο της Ένωσης ή κράτους μέλους. Επιπλέον, το εν λόγω δίκαιο θα μπορούσε να προσδιορίζει τις γενικές προϋποθέσεις του παρόντος κανονισμού που διέπουν τη σύννομη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και να θεσπίζει προδιαγραφές για τον καθορισμό του υπευθύνου επεξεργασίας, του είδους των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που υπόκεινται σε επεξεργασία, των εκάστοτε υποκειμένων των δεδομένων, των οντοτήτων στις οποίες μπορούν να κοινολογούνται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, των περιορισμών σκοπού, της περιόδου αποθήκευσης και άλλων μέτρων για την εξασφάλιση σύννομης και δίκαιης επεξεργασίας. Επίσης, θα πρέπει να εναπόκειται στο ενωσιακό δίκαιο ή στο δίκαιο των κρατών μελών ο καθορισμός του κατά πόσον ο υπεύθυνος επεξεργασίας που εκπληρώνει καθήκον που εκτελείται προς το δημόσιο συμφέρον ή κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας θα πρέπει να είναι δημόσια αρχή ή άλλο φυσικό

ή νομικό πρόσωπο που διέπεται από το δημόσιο δίκαιο ή, σε περίπτωση που αυτό δικαιολογείται από λόγους δημόσιου συμφέροντος, μεταξύ άλλων για λόγους υγείας, όπως η δημόσια υγεία και η κοινωνική προστασία και η διαχείριση των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης, από το ιδιωτικό δίκαιο, όπως μία επαγγελματική οργάνωση.»

8. Το άρθρο 2 ορίζει το ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής του ΓΚΠΔ:

«1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στην, εν όλω ή εν μέρει, αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και στη μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία τέτοιων δεδομένων τα οποία περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε σύστημα αρχειοθέτησης.

2. Ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα:

α) στο πλαίσιο δραστηριότητας η οποία δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης,

[...]

δ) από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, της διερεύνησης, της ανίχνευσης ή της δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας και πρόληψης έναντι κινδύνων που απειλούν τη δημόσια ασφάλεια.

[...]»

9. Το άρθρο 4 περιέχει ορισμούς για τους σκοπούς του ΓΚΠΔ:

«1) “δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα”: κάθε πληροφορία που αφορά ταυτοποιημένο ή ταυτοποιήσιμο φυσικό πρόσωπο (“υποκείμενο των δεδομένων”). [...]

2) “επεξεργασία”: κάθε πράξη ή σειρά πράξεων που πραγματοποιείται με ή χωρίς τη χρήση αυτοματοποιημένων μέσων, σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ή σε σύνολα δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως η συλλογή, η καταχώριση, η οργάνωση, η διάρθρωση, η αποθήκευση, η προσαρμογή ή η μεταβολή, η ανάκτηση, η αναζήτηση πληροφοριών, η χρήση, η κοινολόγηση με διαβίβαση, η διάδοση ή κάθε άλλη μορφή διάθεσης, η συσχέτιση ή ο συνδυασμός, ο περιορισμός, η διαγραφή ή η καταστροφή,

[...]

7) “υπεύθυνος επεξεργασίας”: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η δημόσια αρχή, η υπηρεσία ή άλλος φορέας που, μόνα ή από κοινού με άλλα, καθορίζουν τους σκοπούς και τον τρόπο της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα: όταν οι σκοποί και ο τρόπος της επεξεργασίας αυτής καθορίζονται από το δίκαιο της Ένωσης ή το δίκαιο κράτους μέλους, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή τα ειδικά κριτήρια για τον διορισμό του μπορούν να προβλέπονται από το δίκαιο της Ένωσης ή το δίκαιο κράτους μέλους,

8) “εκτελών την επεξεργασία”: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η δημόσια αρχή, η υπηρεσία ή άλλος φορέας που επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για λογαριασμό του υπευθύνου επεξεργασίας,

9) “αποδέκτης”: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η δημόσια αρχή, η υπηρεσία ή άλλος φορέας, στα οποία κοινολογούνται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, είτε πρόκειται για τρίτον είτε όχι. Ωστόσο, οι δημόσιες αρχές που ενδέχεται να λάβουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο συγκεκριμένης έρευνας σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης ή κράτους μέλους δεν θεωρούνται ως αποδέκτες· η επεξεργασία των δεδομένων αυτών από τις εν λόγω δημόσιες αρχές πραγματοποιείται σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες προστασίας των δεδομένων ανάλογα με τους σκοπούς της επεξεργασίας,

[...]».

10. Το άρθρο 5 του ΓΚΠΔ ορίζει τις αρχές που διέπουν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα:

«1. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα:

- α) υποβάλλονται σε σύννομη και θεμιτή επεξεργασία με διαφανή τρόπο σε σχέση με το υποκείμενο των δεδομένων (“νομιμότητα, αντικειμενικότητα και διαφάνεια”),
 - β) συλλέγονται για καθορισμένους, ρητούς και νόμιμους σκοπούς και δεν υποβάλλονται σε περαιτέρω επεξεργασία κατά τρόπο ασύμβατο προς τους σκοπούς αυτούς· η περαιτέρω επεξεργασία για σκοπούς αρχειοθέτησης προς το δημόσιο συμφέρον ή σκοπούς επιστημονικής ή ιστορικής έρευνας ή στατιστικούς σκοπούς δεν θεωρείται ασύμβατη με τους αρχικούς σκοπούς σύμφωνα με το άρθρο 89 παράγραφος 1 (“περιορισμός του σκοπού”),
 - γ) είναι κατάλληλα, συναφή και περιορίζονται στο αναγκαίο για τους σκοπούς για τους οποίους υποβάλλονται σε επεξεργασία (“ελαχιστοποίηση των δεδομένων”),
 - δ) είναι ακριβή και, όταν είναι αναγκαίο, επικαιροποιούνται· πρέπει να λαμβάνονται όλα τα εύλογα μέτρα για την άμεση διαγραφή ή διόρθωση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τα οποία είναι ανακριβή, σε σχέση με τους σκοπούς της επεξεργασίας (“ακρίβεια”),
 - ε) διατηρούνται υπό μορφή που επιτρέπει την ταυτοποίηση των υποκειμένων των δεδομένων μόνο για το διάστημα που απαιτείται για τους σκοπούς της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα· τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μπορούν να αποθηκεύονται για μεγαλύτερα διαστήματα, εφόσον τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα θα υποβάλλονται σε επεξεργασία μόνο για σκοπούς αρχειοθέτησης προς το δημόσιο συμφέρον, για σκοπούς επιστημονικής ή ιστορικής έρευνας ή για στατιστικούς σκοπούς, σύμφωνα με το άρθρο 89 παράγραφος 1 και εφόσον εφαρμόζονται τα κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα που απαιτεί ο παρών κανονισμός για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων και ελευθεριών του υποκειμένου των δεδομένων (“περιορισμός της περιόδου αποθήκευσης”),
 - στ) υποβάλλονται σε επεξεργασία κατά τρόπο που εγγυάται την ενδεδειγμένη ασφάλεια των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, μεταξύ άλλων την προστασία τους από μη εξουσιοδοτημένη ή παράνομη επεξεργασία και τυχαία απώλεια, καταστροφή ή φθορά, με τη χρησιμοποίηση κατάλληλων τεχνικών ή οργανωτικών μέτρων (“ακεραιότητα και εμπιστευτικότητα”).
2. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας φέρει την ευθύνη και είναι σε θέση να αποδείξει τη συμμόρφωση με την παράγραφο 1 (“λογοδοσία”).»

11. Κατά το άρθρο 6 του ΓΚΠΔ:

«1. Η επεξεργασία είναι σύννομη μόνο εάν και εφόσον ισχύει τουλάχιστον μία από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

[...]

γ) η επεξεργασία είναι απαραίτητη για τη συμμόρφωση με έννομη υποχρέωση του υπευθύνου επεξεργασίας,

[...]

ε) η επεξεργασία είναι απαραίτητη για την εκπλήρωση καθήκοντος που εκτελείται προς το δημόσιο συμφέρον ή κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας που έχει ανατεθεί στον υπεύθυνο επεξεργασίας,

[...].

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να διατηρούν ή να θεσπίζουν πιο ειδικές διατάξεις για την προσαρμογή της εφαρμογής των κανόνων του παρόντος κανονισμού όσον αφορά την επεξεργασία για τη συμμόρφωση με την παράγραφο 1 στοιχεία γ) και ε), καθορίζοντας ακριβέστερα ειδικές απαιτήσεις για την επεξεργασία και άλλα μέτρα προς εξασφάλιση σύννομης και θεμιτής επεξεργασίας, μεταξύ άλλων για άλλες ειδικές περιπτώσεις επεξεργασίας όπως προβλέπονται στο κεφάλαιο IX.

3. Η βάση για την επεξεργασία που αναφέρεται στην παράγραφο 1 στοιχεία γ) και ε) ορίζεται σύμφωνα με:

α) το δίκαιο της Ένωσης, ή

β) το δίκαιο του κράτους μέλο[υ]ς στο οποίο υπόκειται ο υπεύθυνος επεξεργασίας.

Ο σκοπός της επεξεργασίας καθορίζεται στην εν λόγω νομική βάση ή, όσον αφορά την επεξεργασία που αναφέρεται στην παράγραφο 1 στοιχείο ε), είναι η αναγκαιότητα της επεξεργασίας για την εκπλήρωση καθήκοντος που εκτελείται προς το δημόσιο συμφέρον ή κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας που έχει ανατεθεί στον υπεύθυνο επεξεργασίας. Η εν λόγω νομική βάση μπορεί να περιλαμβάνει ειδικές διατάξεις για την προσαρμογή της εφαρμογής των κανόνων του παρόντος κανονισμού, μεταξύ άλλων: τις γενικές προϋποθέσεις που διέπουν τη σύννομη επεξεργασία από τον υπεύθυνο επεξεργασίας· τα είδη των δεδομένων που υποβάλλονται σε επεξεργασία· τα οικεία υποκείμενα των δεδομένων· τις οντότητες στις οποίες μπορούν να κοινοποιούνται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και τους σκοπούς αυτής της κοινοποίησης· τον περιορισμό του σκοπού· τις περιόδους αποθήκευσης· και τις πράξεις επεξεργασίας και τις διαδικασίες επεξεργασίας, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων για τη διασφάλιση σύννομης και θεμιτής επεξεργασίας, όπως εκείνα για άλλες ειδικές περιπτώσεις επεξεργασίας όπως προβλέπονται στο κεφάλαιο IX. Το δίκαιο της Ένωσης ή το δίκαιο του κράτους μέλους ανταποκρίνεται σε σκοπό δημόσιου συμφέροντος και είναι ανάλογο προς τον επιδιωκόμενο νόμιμο σκοπό.»

12. Το κεφάλαιο III, με τίτλο «Δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων», ορίζει στα άρθρα 12 έως 22 τα δικαιώματα και τις αντίστοιχες υποχρεώσεις των υπευθύνων επεξεργασίας. Το κεφάλαιο αυτό ολοκληρώνεται με το άρθρο 23 του ΓΚΠΔ. Έχει τον τίτλο «Περιορισμοί» και ορίζει τα εξής:

«1. Το δίκαιο της Ένωσης ή του κράτους μέλους στο οποίο υπόκειται ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία των δεδομένων μπορεί να περιορίζει μέσω νομοθετικού μέτρου το πεδίο εφαρμογής των υποχρεώσεων και των δικαιωμάτων που προβλέπονται στα άρθρα 12 έως 22 και στο άρθρο 34, καθώς και στο άρθρο 5, εφόσον οι διατάξεις του αντιστοιχούν στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στα άρθρα 12 έως 22, όταν ένας τέτοιος περιορισμός σέβεται την ουσία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών και συνιστά αναγκαίο και αναλογικό μέτρο σε μια δημοκρατική κοινωνία για τη διασφάλιση:

[...]

ε) άλλων σημαντικών στόχων γενικού δημόσιου συμφέροντος της Ένωσης ή κράτους μέλους, ιδίως σημαντικού οικονομικού ή χρηματοοικονομικού συμφέροντος της Ένωσης ή κράτους μέλους, συμπεριλαμβανομένων των νομισματικών, δημοσιονομικών και φορολογικών θεμάτων, της δημόσιας υγείας και της κοινωνικής ασφάλισης,

[...].

2. Ειδικότερα, κάθε νομοθετικό μέτρο το οποίο αναφέρεται στην παράγραφο 1 περιέχει συγκεκριμένες διατάξεις τουλάχιστον, ανάλογα με την περίπτωση, όσον αφορά:

α) τους σκοπούς της επεξεργασίας ή τις κατηγορίες επεξεργασίας,

β) τις κατηγορίες δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα,

γ) το πεδίο εφαρμογής των περιορισμών που επιβλήθηκαν,

δ) τις εγγυήσεις για την πρόληψη καταχρήσεων ή παράνομης πρόσβασης ή διαβίβασης,

ε) την ειδική περιγραφή του υπευθύνου επεξεργασίας ή των κατηγοριών των υπευθύνων επεξεργασίας,

στ) τις περιόδους αποθήκευσης και τις ισχύουσες εγγυήσεις, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση, το πεδίο εφαρμογής και τους σκοπούς της επεξεργασίας ή τις κατηγορίες επεξεργασίας,

ζ) τους κινδύνους για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων και

η) το δικαίωμα των υποκειμένων των δεδομένων να ενημερώνονται σχετικά με τον περιορισμό, εκτός εάν αυτό μπορεί να αποβεί επιζήμιο για τους σκοπούς του περιορισμού.»

B. Η λεττονική νομοθεσία

13. Κατά το άρθρο 15, παράγραφος 6, του Likums «Par nodokļiem un nodevām» (νόμου περί φόρων και τελών), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υπό κρίση διαφοράς, οι παρέχοντες υπηρεσίες δημοσίευσης αγγελιών στο διαδίκτυο είναι υποχρεωμένοι να

παρέχουν, κατόπιν σχετικού αιτήματος της φορολογικής αρχής, πληροφορίες που ενδεχομένως διαθέτουν σχετικά με τους υποκείμενους στον φόρο που έχουν δημοσιεύσει αγγελίες κάνοντας χρήση των εν λόγω υπηρεσιών, καθώς και σχετικά με τις αγγελίες που δημοσίευσαν.

III. Τα πραγματικά περιστατικά, η διαδικασία ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου και τα προδικαστικά ερωτήματα

14. Στις 28 Αυγούστου 2018, ο διευθυντής του Nodokļu kontroles pārvalde (γραφείου φορολογικού ελέγχου) της Valsts ieņēmumu dienests (φορολογικής αρχής της Λεττονίας, στο εξής: καθής) υπέβαλε προς τη SIA «SS» (στο εξής: προσφεύγουσα) αίτημα κοινολόγησης δεδομένων, σύμφωνα με το άρθρο 15, παράγραφος 6, του νόμου περί φόρων και τελών.

15. Με το αίτημά της η καθής ζήτησε από την προσφεύγουσα να ανανεωθεί η πρόσβαση της πρώτης στις πληροφορίες σχετικά με τους αριθμούς τηλεφώνου των διαφημιζόμενων και τους αριθμούς κυκλοφορίας των οχημάτων που προβάλλονταν στις αγγελίες που είχαν δημοσιευθεί στον ιστότοπο της προσφεύγουσας (www.ss.com). Η καθής ζήτησε επίσης από την προσφεύγουσα να παράσχει, έως τις 3 Σεπτεμβρίου 2018, πληροφορίες σχετικά με τις αγγελίες που είχαν δημοσιευθεί στην ενότητα «Επιβατικά Αυτοκίνητα» του ιστότοπου κατά το χρονικό διάστημα από τις 14 Ιουλίου έως τις 31 Αυγούστου 2018. Ζητήθηκε από την προσφεύγουσα να χορηγήσει τις εν λόγω πληροφορίες ηλεκτρονικά σε μορφή που επέτρεπε το φιλτράρισμα και την επιλογή των δεδομένων. Ζητήθηκε επίσης από την προσφεύγουσα να συμπεριλάβει στο σχετικό αρχείο τις ακόλουθες πληροφορίες: τον υπερσύνδεσμο της αγγελίας, το κείμενο της αγγελίας, το σήμα του κατασκευαστή του οχήματος, το μοντέλο, τον αριθμό κυκλοφορίας, το τίμημα, τους αριθμούς τηλεφώνου του πωλητή.

16. Σε περίπτωση που δεν ήταν δυνατή η ανανέωση της πρόσβασης, ζητήθηκε από την προσφεύγουσα να αναφέρει τους λόγους της αδυναμίας αυτής και να παράσχει τις πληροφορίες για τις αγγελίες που έχουν δημοσιευθεί, επί σταθερής βάσεως και το αργότερο την τρίτη ημέρα κάθε μήνα.

17. Η προσφεύγουσα υπέβαλε διοικητική καταγγελία στον αναπληρωτή γενικό διευθυντή της καθής κατά του αιτήματος κοινολόγησης δεδομένων. Σύμφωνα με την προσφεύγουσα, το εύρος του αιτήματος κοινολόγησης δεδομένων, τα οποία αποτελούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ, δεν δικαιολογείται από τον νόμο. Στο αίτημα δεν προσδιορίζεται ούτε η συγκεκριμένη ομάδα προσώπων ούτε ο σκοπός ή το εύρος της επεξεργασίας, αλλά ούτε η χρονική διάρκεια της υποχρέωσης για την παροχή των πληροφοριών. Ως εκ τούτου, η καθής, υπό την ιδιότητα του υπευθύνου επεξεργασίας, δεν ενήργησε σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας ή την αρχή της ελαχιστοποίησης της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που προβλέπει ο ΓΚΠΔ, τον οποίο η καθής πρέπει να τηρεί.

18. Με απόφαση της 30ής Οκτωβρίου 2018 (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση), η καθής απέρριψε την καταγγελία και ενέμεινε στο αίτημα κοινολόγησης δεδομένων.

19. Με το σκεπτικό της προσβαλλόμενης απόφασης γίνεται κατ' ουσίαν δεκτό ότι, κατά την επεξεργασία των εν λόγω δεδομένων, η φορολογική αρχή ασκεί τις λειτουργίες και τις εξουσίες που της ανατίθενται από τον νόμο. Η φορολογική αρχή είναι υπεύθυνη για την είσπραξη και τον έλεγχο των φόρων, των τελών και άλλων πράξεων. Υπέχει τη νομική υποχρέωση να εποπτεύει τις οικονομικές και χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες φυσικών και νομικών προσώπων, προκειμένου να διασφαλίσει ότι οι σχετικές πληρωμές επιφέρουν έσοδα στο ταμείο του κράτους

και, ως εκ τούτου, της Ένωσης. Για την εκπλήρωση των λειτουργιών αυτών, ο νόμος παρέχει στους υπαλλήλους της καθής την εξουσία να συλλέγουν τα έγγραφα και τις αναγκαίες πληροφορίες για τη διενέργεια των σχετικών λογιστικών εγγραφών και την καταγραφή των φορολογητέων γεγονότων ή για τη διενέργεια φορολογικού και τελωνειακού ελέγχου. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 15, παράγραφος 6, του νόμου περί φόρων και τελών, οι παρέχοντες υπηρεσίες δημοσίευσης αγγελιών στο διαδίκτυο υποχρεούνται να παρέχουν στη φορολογική αρχή, κατόπιν σχετικού αιτήματος, τις πληροφορίες που διαθέτουν σχετικά με τους φορολογούμενους που έχουν δημοσιεύσει αγγελίες κάνοντας χρήση των εν λόγω υπηρεσιών και σχετικά με τις αγγελίες που έχουν δημοσιεύσει. Οι εμπιστευτικές πληροφορίες που έχει στη διάθεσή της η καθής προστατεύονται από τον νόμο, ιδίως με την υποχρέωση απορρήτου που υπέχουν οι υπάλληλοι της φορολογικής αρχής. Συνεπώς, το αίτημα κοινολόγησης δεδομένων είναι νόμιμο.

20. Η προσφεύγουσα άσκησε προσφυγή για την ακύρωση της προσβαλλόμενης απόφασης ενώπιον του Administratīvā rajona tiesa (πρωτοβάθμιου διοικητικού δικαστηρίου, Λεττονία), προβάλλοντας ότι στην αιτιολογία της απόφασης δεν αναφέρεται ούτε ο συγκεκριμένος σκοπός της επεξεργασίας δεδομένων ούτε τα κριτήρια σύμφωνα με τα οποία πρέπει να συλλέγονται οι πληροφορίες που ζητήθηκαν για συγκεκριμένη ομάδα προσώπων.

21. Με απόφαση της 21ης Μαΐου 2019, το Administratīvā rajona tiesa (πρωτοβάθμιο διοικητικό δικαστήριο) απέρριψε την προσφυγή. Έκανε επί της ουσίας δεκτό τον ισχυρισμό της καθής ότι δεν μπορεί να επιβληθεί περιορισμός στον όγκο των πληροφοριών στις οποίες μπορεί να έχει πρόσβαση η φορολογική αρχή σε σχέση με οποιοδήποτε πρόσωπο, εκτός εάν θεωρείται ότι οι εν λόγω πληροφορίες δεν σχετίζονται με τους σκοπούς της φορολογικής διοίκησης. Σύμφωνα με την εν λόγω απόφαση, οι πληροφορίες που ζητήθηκαν ήταν αναγκαίες για τον εντοπισμό οικονομικών συναλλαγών που δεν έχουν δηλωθεί. Οι διατάξεις του ΓΚΠΔ ισχύουν μόνο για την προσφεύγουσα υπό την ιδιότητά της ως παρέχουσας υπηρεσίες, αλλά όχι για τη φορολογική αρχή.

22. Η προσφεύγουσα άσκησε έφεση κατά της εν λόγω απόφασης ενώπιον του Administratīvā apgabaltiesa (περιφερειακού διοικητικού δικαστηρίου, Λεττονία). Σύμφωνα με την προσφεύγουσα, ο ΓΚΠΔ εφαρμόζεται στην υπό κρίση υπόθεση. Σχετικά με τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που συλλέγονται με το αίτημα κοινολόγησης, η καθής πρέπει να θεωρείται υπεύθυνη επεξεργασίας κατά την έννοια του εν λόγω κανονισμού και, συνεπώς, πρέπει να συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις που προβλέπονται σε αυτόν. Εντούτοις, με την υποβολή του αιτήματος κοινολόγησης δεδομένων η καθής παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας, καθώς απαιτεί, κάθε μήνα, να παρέχεται σε αυτήν σημαντικός όγκος δεδομένων που αφορούν απεριόριστο αριθμό αγγελιών, χωρίς να αναφέρονται συγκεκριμένοι φορολογούμενοι για τους οποίους διενεργείται φορολογικός έλεγχος. Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι το αίτημα κοινολόγησης δεδομένων δεν προσδιορίζει πόσο χρόνο θα διαρκέσει η υποχρέωση που της επιβάλλεται σχετικά με την παροχή, στην καθής, των πληροφοριών που αναφέρονται στο εν λόγω αίτημα. Συνεπώς, θεωρεί ότι η καθής παραβίασε τις αρχές που διέπουν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του άρθρου 5 του ΓΚΠΔ (νομιμότητα, αντικειμενικότητα και διαφάνεια). Υποστηρίζει ότι ούτε το αίτημα κοινολόγησης δεδομένων ούτε το σκεπτικό της απόφασης καθορίζουν το συγκεκριμένο πλαίσιο (σκοπός) εντός του οποίου λαμβάνει χώρα η επεξεργασία των πληροφοριών από την καθής ούτε τον αναγκαίο όγκο πληροφοριών (ελαχιστοποίηση των δεδομένων). Κατά την άποψη της προσφεύγουσας, στο αίτημα κοινολόγησης δεδομένων η διοικητική αρχή πρέπει να περιλαμβάνει σαφώς καθορισμένα κριτήρια σύμφωνα με τα οποία πρέπει να πραγματοποιείται η συλλογή των πληροφοριών που ζητεί σε σχέση με συγκεκριμένη ομάδα αναγνωρίσιμων προσώπων.

23. Κατά το αιτούν δικαστήριο, δεν είναι δυνατόν να διατυπωθεί με απόλυτη σαφήνεια το συμπέρασμα ότι ένα τέτοιο αίτημα παροχής πληροφοριών μπορεί να θεωρηθεί «δεόντως αιτιολογημένο» και με «προσωρινό χαρακτήρα» και ότι δεν αναφέρεται σε όλες τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στην ενότητα «Επιβατικά Αυτοκίνητα» του ιστότοπου της προσφεύγουσας, καθώς η φορολογική αρχή επιθυμεί, κατ' ουσίαν, να διενεργεί συνεχείς και εξαντλητικούς ελέγχους. Το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες σχετικά με το εάν η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα όπως την αντιλαμβάνεται η καθής μπορεί να θεωρηθεί ότι συμμορφώνεται προς τους ισχύοντες κανόνες προστασίας των δεδομένων υπό το πρίσμα της επεξεργασίας, κατά την έννοια της αιτιολογικής σκέψης 31 του ΓΚΠΔ. Επομένως, είναι απαραίτητο να προσδιοριστούν τα κριτήρια σύμφωνα με τα οποία πρέπει να εκτιμάται κατά πόσον το αίτημα κοινολόγησης δεδομένων της καθής σέβεται την ουσία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών και εάν το υπό κρίση αίτημα μπορεί να θεωρηθεί αναγκαίο και αναλογικό μέτρο σε μια δημοκρατική κοινωνία, για τη διασφάλιση σημαντικών σκοπών δημοσίου συμφέροντος, τόσο της Ένωσης όσο και της Λεττονίας, στον φορολογικό και τον δημοσιονομικό τομέα.

24. Κατά το αιτούν δικαστήριο, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι στο υπό κρίση αίτημα κοινολόγησης δεδομένων δεν γίνεται αναφορά σε «ειδική έρευνα» που διεξάγει η καθής, κατά την έννοια των διατάξεων του ΓΚΠΔ. Με το εν λόγω αίτημα δεν ζητούνται πληροφορίες σχετικά με συγκεκριμένα πρόσωπα, αλλά μάλλον σχετικά με όλα τα υποκείμενα των δεδομένων που έχουν δημοσιεύσει αγγελίες στην ενότητα «Επιβατικά Αυτοκίνητα» του ιστότοπου. Επιπλέον, η φορολογική αρχή απαιτεί οι εν λόγω πληροφορίες να παρέχονται το αργότερο την τρίτη ημέρα κάθε μήνα (δηλαδή, η προσφεύγουσα πρέπει να παρέχει στην καθής όλες τις πληροφορίες σχετικά με τις αγγελίες που δημοσιεύθηκαν τον προηγούμενο μήνα). Βάσει των ανωτέρω, το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες για το κατά πόσον αυτός ο τρόπος δράσης μιας εθνικής αρχής συμμορφώνεται προς τις απαιτήσεις του ΓΚΠΔ.

25. Εντός αυτού του πραγματικού και νομικού πλαισίου, το Administratīvā apgabaltiesa (περιφερειακό διοικητικό δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) Πρέπει οι απαιτήσεις του κανονισμού [2016/679] να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι ένα αίτημα φορολογικής αρχής για την κοινολόγηση δεδομένων, όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη, με το οποίο ζητείται η παροχή σημαντικού όγκου δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, πρέπει να πληροί τις απαιτήσεις του κανονισμού [2016/679] (ιδίως του άρθρου 5, παράγραφος 1);
- 2) Πρέπει οι απαιτήσεις του κανονισμού [2016/679] να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι η φορολογική αρχή μπορεί να αποκλίνει από τις διατάξεις του άρθρου 5, παράγραφος 1, του κανονισμού [2016/679], ακόμη και εάν η ισχύουσα στη Λεττονία νομοθεσία δεν παρέχει στην εν λόγω αρχή τέτοιο δικαίωμα;
- 3) Μπορεί να θεωρηθεί, υπό το πρίσμα των απαιτήσεων του κανονισμού [2016/679], ότι υπάρχει θεμιτός σκοπός που δικαιολογεί την υποχρέωση η οποία επιβάλλεται από αίτημα κοινολόγησης όπως το επίμαχο στην υπό κρίση υπόθεση, περί παροχής όλων των ζητούμενων πληροφοριών χωρίς περιορισμό ως προς τον όγκο τους και για απροσδιόριστη χρονική περίοδο, δίχως δε να ορίζεται μέχρι πότε θα πρέπει να εκτελείται αίτημα κοινολόγησης;

- 4) Μπορεί να θεωρηθεί, υπό το πρίσμα των απαιτήσεων του κανονισμού [2016/679], ότι υπάρχει θεμιτός σκοπός που δικαιολογεί την υποχρέωση, η οποία επιβάλλεται από αίτημα κοινολογήσεως, όπως το επίμαχο στην υπό κρίση υπόθεση, περί παροχής όλων των δεδομένων που ζητούνται, ακόμη και όταν στο αίτημα κοινολογήσεως δεν αναφέρεται (ή δεν αναφέρεται πλήρως) ο σκοπός της κοινολογήσεως των πληροφοριών;
- 5) Μπορεί να θεωρηθεί, υπό το πρίσμα των απαιτήσεων του κανονισμού [2016/679], ότι υπάρχει θεμιτός σκοπός που δικαιολογεί την υποχρέωση, η οποία επιβάλλεται από αίτημα κοινολογήσεως, όπως το επίμαχο στην υπό κρίση υπόθεση, περί παροχής όλων των δεδομένων που ζητούνται, ακόμη και όταν, στην πράξη, αυτό αφορά ανεξαιρέτως όλα τα πρόσωπα που έχουν δημοσιεύσει αγγελίες στην ενότητα “Επιβατικά Αυτοκίνητα” μιας ηλεκτρονικής πύλης;
- 6) Ποια κριτήρια πρέπει να εφαρμόζονται προκειμένου να εξακριβωθεί εάν η φορολογική αρχή, ενεργώντας ως υπεύθυνη επεξεργασίας, εγγυάται επαρκώς ότι η επεξεργασία (συμπεριλαμβανομένης και της συλλογής πληροφοριών) πραγματοποιείται σύμφωνα με τις απαιτήσεις του κανονισμού [2016/679];
- 7) Ποια κριτήρια πρέπει να εφαρμόζονται προκειμένου να εξακριβωθεί εάν ένα αίτημα κοινολογήσεως, όπως το επίμαχο στην υπό κρίση υπόθεση, είναι δεόντως αιτιολογημένο και έχει περιστασιακό χαρακτήρα;
- 8) Ποια κριτήρια πρέπει να εφαρμόζονται προκειμένου να εξακριβωθεί εάν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα υπόκεινται σε επεξεργασία μόνο στον αναγκαίο βαθμό και με τρόπο συμβατό προς τις απαιτήσεις του κανονισμού [2016/679];
- 9) Ποια κριτήρια πρέπει να εφαρμόζονται προκειμένου να εξακριβωθεί εάν η φορολογική αρχή, ενεργώντας ως υπεύθυνη επεξεργασίας, εγγυάται ότι η επεξεργασία δεδομένων πραγματοποιείται σύμφωνα με τις απαιτήσεις του άρθρου 5, παράγραφος 1, του κανονισμού [2016/679] (λογοδοσία);»

26. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν η Βελγική, η Ελληνική, η Ισπανική και η Λεττονική Κυβέρνηση, καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η προσφεύγουσα, η Βελγική, η Ισπανική και η Λεττονική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή, απάντησαν σε γραπτά ερωτήματα του Δικαστηρίου σύμφωνα με το άρθρο 61, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

IV. Εκτίμηση

27. Οι παρούσες προτάσεις είναι διαρθρωμένες ως ακολούθως. Θα αρχίσω εξετάζοντας κατά πόσον ο ΓΚΠΔ έχει εφαρμογή επί αιτήματος δημόσιας αρχής προς υπεύθυνο επεξεργασίας για τη διαβίβαση ορισμένου όγκου δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Λαμβανομένων υπόψη των προδικαστικών ερωτημάτων που έθεσε το αιτούν δικαστήριο, είναι σκόπιμη εκ προοιμίου η διευκρίνιση δύο σημείων: ποιος ακριβώς είναι ο ρόλος κάθε εμπλεκόμενου στην κύρια δίκη και ποιους ειδικούς κανόνες προβλέπει ο ΓΚΠΔ σε τέτοιες περιπτώσεις (Α). Ακολούθως, θα εξετάσω το (μάλλον βασικό) νομικό πλαίσιο που απορρέει από τον ΓΚΠΔ σχετικά με αιτήματα διαβίβασης δεδομένων τα οποία απευθύνουν δημόσιες αρχές σε ιδιωτικές επιχειρήσεις (Β). Τέλος, θα κλείσω

με ορισμένες παρατηρήσεις όσον αφορά αυτό που αποτελεί, τουλάχιστον κατά τη γνώμη μου, το πραγματικό ακανθώδες ζήτημα της υπό κρίση υπόθεσης, μολονότι τούτο δεν τέθηκε ρητά από το αιτούν δικαστήριο (Γ).

A. Επί της δυνατότητας εφαρμογής του ΓΚΠΔ

28. Το αιτούν δικαστήριο υπέβαλε εννέα προδικαστικά ερωτήματα, καθένα από τα οποία αφορά, με τον έναν ή τον άλλον τρόπο, τη νομιμότητα συγκεκριμένων αιτημάτων διαβίβασης ορισμένων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία υποβλήθηκαν από φορολογική αρχή προς ιδιωτική επιχείρηση για σκοπούς είσπραξης φόρων και εντοπισμού φοροδιαφυγής. Η ιδιωτική επιχείρηση συνέλεξε τα επίμαχα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα από τα υποκείμενα των δεδομένων στο πλαίσιο της συνήθους επιχειρηματικής της δραστηριότητας.

29. Ωστόσο, από τα εννέα προδικαστικά ερωτήματα που υποβλήθηκαν δεν προκύπτει *ποιος* ακριβώς έχει *ποια υποχρέωση* και *βάσει ποιας διάταξης* του ΓΚΠΔ. Αυτή η ασάφεια είναι μάλλον ενδεικτική ενός σημαντικού βαθμού αβεβαιότητας όσον αφορά το πλαίσιο της παρούσας υπόθεσης από τουλάχιστον δύο σκοπιές.

30. Πρώτον, υπό το πρίσμα των κατηγοριών που θεσπίζει ο ΓΚΠΔ, *ποιος είναι ποιος* σε αυτή την υπόθεση; Η υπόθεση αφορά τη διαβίβαση, από την ιδιωτική επιχείρηση στη δημόσια αρχή, ορισμένου όγκου δεδομένων από ένα ευρύτερο σύνολο δεδομένων που συλλέγονται και ελέγχονται από την ιδιωτική επιχείρηση. Αυτή είναι η συγκεκριμένη πράξη επεξεργασίας, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, του ΓΚΠΔ, η οποία αποτελεί τη βάση των προδικαστικών ερωτημάτων.

31. Ωστόσο, προκύπτει επίσης ότι, όσον αφορά τη διαβίβαση αυτή δεδομένων, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι η φορολογική αρχή (η καθής) είναι ήδη ο υπεύθυνος επεξεργασίας για τη συγκεκριμένη πράξη επεξεργασίας⁹. Η παραδοχή αυτή, η οποία διέπει το σύνολο της απόφασης περί παραπομπής, διατυπώνεται ρητά στο έκτο και ένατο προδικαστικό ερώτημα. Ως εκ τούτου, επιβάλλεται μια προκαταρκτική διευκρίνιση: *ποιος* ακριβώς πρέπει να συμμορφωθεί με τον ΓΚΠΔ στην υπό κρίση υπόθεση; Ποιος είναι ο υπεύθυνος επεξεργασίας για τη συγκεκριμένη πράξη επεξεργασίας; (2)

32. Δεύτερον, λόγω αυτής της αβεβαιότητας προκύπτει άλλο ένα σημαντικό ζήτημα: *ποιες* είναι οι συγκεκριμένες *διατάξεις* του ΓΚΠΔ που τυχάνουν εφαρμογής επί αιτημάτων διαβίβασης δεδομένων και ποιες από τις διατάξεις αυτές αφορούν, ειδικότερα, το είδος και τον όγκο των δεδομένων που μπορεί να ζητήσει μια δημόσια αρχή από μια ιδιωτική επιχείρηση; Συναφώς, είναι ιδιαίτερως αποκαλυπτική η διαπίστωση ότι τρία μόνον από τα προδικαστικά ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου μνημονεύουν το άρθρο 5, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ, μια διαθεματική διάταξη η οποία καθορίζει τις αρχές που διέπουν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από οποιονδήποτε υπεύθυνο επεξεργασίας. Αντιθέτως, τα λοιπά προδικαστικά ερωτήματα αναφέρονται απλώς στις «απαιτήσεις του ΓΚΠΔ» χωρίς να προσδιορίζουν ποιες συγκεκριμένες διατάξεις πρέπει να περιέχουν αυτές τις απαιτήσεις.

⁹ Σε αντίθεση με τη θέση που φαίνεται να έλαβε το Administratīvā rajona tiesa (πρωτοβάθμιο διοικητικό δικαστήριο), το οποίο θεώρησε ότι σε αυτό το στάδιο της επεξεργασίας δεδομένων υπεύθυνος επεξεργασίας ήταν η προσφεύγουσα (βλ. σημείο 21 των παρουσών προτάσεων).

33. Ως εκ τούτου, επιβάλλεται άλλη μια προκαταρκτική διευκρίνιση σε σχέση με τις εφαρμοστέες διατάξεις του ΓΚΠΔ, ιδίως όσον αφορά τη σχέση μεταξύ της προσφεύγουσας επιχείρησης και της καθής φορολογικής αρχής. Πώς ρυθμίζει ειδικά ο ΓΚΠΔ τα εν λόγω αιτήματα διαβίβασης δεδομένων και τα αμοιβαία δικαιώματα και υποχρεώσεις μεταξύ ιδιωτικής επιχείρησης και δημόσιας αρχής; (3)

34. Τούτου λεχθέντος, πριν εξετάσω αυτά τα δύο ζητήματα, θα υπενθυμίσω γιατί, κατά τη γνώμη μου, η εφαρμογή του ΓΚΠΔ και η συμμόρφωση με αυτόν δεν μπορεί να εξετάζεται κατά τρόπο αφηρημένο, ερμηνεύοντας ορισμούς που δεν αφορούν μια συγκεκριμένη πράξη επεξεργασίας η οποία θα πρέπει να λαμβάνεται ως σημείο αφετηρίας. Μόνον κατόπιν αυτής της υπενθύμισης μπορεί να ακολουθήσει ορθή ανάλυση των εμπλεκόμενων και των αντίστοιχων υποχρεώσεών τους (1).

1. Οι αφηρημένοι ορισμοί και ο ΓΚΠΔ στο σύνολό του

35. Εν προκειμένω, όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένης της Λεττονικής Κυβέρνησης, συμφωνούν ότι, αν η ανάλυση έχει ως σημείο αφετηρίας τους νομοθετικούς ορισμούς των «δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα» και της «επεξεργασίας» που διατυπώνονται στο άρθρο 4 του ΓΚΠΔ, τότε η νομοθετική αυτή πράξη είναι ασφαλώς εφαρμοστέα στην υπόθεση της κύριας δίκης.

36. Πρώτον, τα δεδομένα που αφορά το αίτημα παροχής πληροφοριών είναι *δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα* κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ. Οι πληροφορίες που ζητούνται, όπως ο αριθμός τηλεφώνου των υποκειμένων των δεδομένων ή ο αριθμός κυκλοφορίας των οχημάτων, αποτελούν «πληροφορίες που αφορούν ταυτοποιημένο ή ταυτοποιήσιμο πρόσωπο». Πράγματι, οι πληροφορίες αυτές επιτρέπουν την ταυτοποίηση των πωλητών αυτοκινήτων και, ως εκ τούτου, των πιθανών φορολογουμένων.

37. Δεύτερον, κατά πάγια νομολογία, η κοινοποίηση δεδομένων¹⁰ ή η κοινολόγηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με διαβίβαση, ακριβώς όπως και η αποθήκευση δεδομένων ή κάθε άλλη μορφή διάθεσης, συνιστούν *επεξεργασία*¹¹. Εξάλλου, η «κοινολόγηση με διαβίβαση» περιλαμβάνεται στον περιγραφικό κατάλογο των πράξεων επεξεργασίας, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 2, του ΓΚΠΔ.

38. Τρίτον, αυτή η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πραγματοποιείται σαφώς με αυτοματοποιημένα μέσα κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ.

39. Εξάλλου, καμία από τις εξαιρέσεις, οι οποίες πρέπει σε κάθε περίπτωση να ερμηνεύονται στενά¹², δεν εφαρμόζεται εν προκειμένω. Υπό το πρίσμα της απόφασης *Österreichischer Rundfunk* κ.λπ.¹³, και ιδίως κατόπιν της απόφασης στην υπόθεση περί των βαθμών ποινής¹⁴, δεν

¹⁰ Βλ., επί παραδείγματι, αποφάσεις της 29ης Ιουνίου 2010, Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Bavarian Lager (C-28/08 P, EU:C:2010:378, σκέψη 69), και της 19ης Απριλίου 2012, *Bonnier Audio* κ.λπ. (C-461/10, EU:C:2012:219, σκέψη 52).

¹¹ Βλ., επί παραδείγματι, αποφάσεις της 29ης Ιανουαρίου 2008, *Promusicae* (C-275/06, EU:C:2008:54, σκέψη 45), και της 6ης Οκτωβρίου 2020, *Privacy International* (C-623/17, EU:C:2020:790, σκέψη 41), στο πλαίσιο της οδηγίας 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2002, σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία για την προστασία ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες) (ΕΕ 2002, L 201, σ. 37). Βλ., επίσης, απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2015, *Schrems* (C-362/14, EU:C:2015:650, σκέψη 45), στο πλαίσιο της διαβίβασης δεδομένων σε τρίτη χώρα.

¹² Βλ., επί παραδείγματι, απόφαση της 9ης Ιουλίου 2020, *Land Hessen* (C-272/19, EU:C:2020:535, σκέψη 68).

¹³ Απόφαση της 20ής Μαΐου 2003, *Österreichischer Rundfunk* κ.λπ. (C-465/00, C-138/01 και C-139/01, EU:C:2003:294, σκέψεις 39 έως 47).

¹⁴ Απόφαση της 22ας Ιουνίου 2021, Β (βαθμοί ποινής) (C-439/19, EU:C:2021:504, σκέψεις 61 έως 72).

μπορεί να υποστηριχθεί ότι η επεξεργασία των επίμαχων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πραγματοποιείται «στο πλαίσιο δραστηριότητας η οποία δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης», κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', του ΓΚΠΔ.

40. Ομοίως, ούτε η εξαίρεση που προβλέπεται στο άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο δ', του ΓΚΠΔ φαίνεται να ενεργοποιείται. Κατά την εν λόγω διάταξη, «αρμόδιες αρχές» είναι φορείς όπως η αστυνομία ή οι κρατικές εισαγγελικές υπηρεσίες¹⁵. Δεν περιλαμβάνονται φορολογικές αρχές που ενεργούν για σκοπούς εισπραξης φόρων, πολλώ δε μάλλον πάροχοι υπηρεσιών δημοσίευσης αγγελιών στο διαδίκτυο. Επιπλέον, ακόμη και αν η επεξεργασία των δεδομένων από τις αρμόδιες φορολογικές αρχές μπορεί σε ορισμένες περιπτώσεις να οδηγήσει τελικά στη διαπίστωση ενός ποινικού αδικήματος με τη μορφή φοροδιαφυγής, αυτό αποτελεί απλώς μια υποθετική δυνατότητα στο παρόν στάδιο¹⁶.

41. Συνεπώς, αυτή η προσέγγιση οδηγεί κατ' ανάγκην στο συμπέρασμα ότι ο ΓΚΠΔ τυγχάνει εφαρμογής: υπάρχουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που υποβάλλονται σε αυτοματοποιημένη επεξεργασία. Εντούτοις, όπως επισημάνθηκε ήδη στην εισαγωγή των παρουσών προτάσεων, μια τέτοια προσέγγιση, η οποία βασίζεται στις επίμαχες έννοιες του άρθρου 4 του ΓΚΠΔ, όπως «επεξεργασία»¹⁷, «δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα»¹⁸ ή «υπεύθυνος επεξεργασίας»¹⁹, ερμηνευόμενες διασταλτικώς και εκτός του πλαισίου κάποιας συγκεκριμένης πράξης επεξεργασίας, σημαίνει ότι *κάθε* κοινολόγηση *οποιασδήποτε* πληροφορίας θα διέπεται από τον ΓΚΠΔ.

42. Προκειμένου να διασφαλιστεί η ορθή ερμηνεία των υποχρεώσεων όλων των εμπλεκομένων φορέων, το σημείο αφετηρίας μιας ανάλυσης βάσει του ΓΚΠΔ θα πρέπει να είναι ο σαφής προσδιορισμός μιας *συγκεκριμένης πράξης επεξεργασίας*. Μόνον εφόσον εκπληρωθεί αυτή η προϋπόθεση, μπορούν να αξιολογηθούν δεόντως οι υποχρεώσεις των φορέων που πράγματι εμπλέκονται στην εν λόγω επεξεργασία, οι οποίες απορρέουν από τον ΓΚΠΔ για αυτή τη συγκεκριμένη πράξη²⁰. Αυτό που ρυθμίζεται είναι η συγκεκριμένη πράξη επεξεργασίας, οι εργασίες που εκτελούνται έχοντας ως αντικείμενο τα δεδομένα. Η ρυθμιστική λογική και ο προσανατολισμός του ΓΚΠΔ στρέφονται προς την εκπλήρωση καθηκόντων και την επεξεργασία και, ως εκ τούτου, έχουν κατ' ανάγκην δυναμικό χαρακτήρα.

¹⁵ Πρβλ. άρθρο 3, παράγραφος 7, της οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της απόφασης-πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ 2016, L 119, σ. 89).

¹⁶ Αυτή η υποθετική μελλοντική δυνατότητα δεν είναι αποφασιστικής σημασίας για τον ex ante προσδιορισμό του κανονιστικού πεδίου εφαρμογής μιας πράξης του δικαίου της Ένωσης. Βλ., επίσης, προτάσεις μου στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις *Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție* κ.λπ. (C-357/19 και C-547/19, EU:C:2021:170, σημεία 109 έως 115), σχετικά με παρόμοιο επιχείρημα όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.

¹⁷ Πρβλ., επί παραδείγματι, αποφάσεις της 11ης Δεκεμβρίου 2014, *Ryneš* (C-212/13, EU:C:2014:2428, σκέψη 30), και της 10ης Ιουλίου 2018, *Jehovan todistajat* (C-25/17, EU:C:2018:551, σκέψη 51). Στην τελευταία υπόθεση, το Δικαστήριο έκρινε ότι η συλλογή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από μέλη θρησκευτικής κοινότητας στο πλαίσιο δραστηριότητας κηρύγματος από πόρτα σε πόρτα και η μεταγενέστερη επεξεργασία των δεδομένων αυτών μπορεί να εμπίπτει στο ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής του ΓΚΠΔ.

¹⁸ Βλ., επί παραδείγματι, απόφαση της 20ής Δεκεμβρίου 2017, *Nowak* (C-434/16, EU:C:2017:994, σκέψη 62), όπου το Δικαστήριο έκρινε ότι οι γραπτές απαντήσεις υποψηφίου σε επαγγελματικές εξετάσεις και οι ενδεχόμενες διορθώσεις του εξεταστή σχετικά με τις απαντήσεις αυτές συνιστούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα.

¹⁹ Βλ., επί παραδείγματι, αποφάσεις της 13ης Μαΐου 2014, *Google Spain και Google* (C-131/12, EU:C:2014:317, σκέψη 34), και της 5ης Ιουνίου 2018, *Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein* (C-210/16, EU:C:2018:388, σκέψεις 28 έως 44), όπου το Δικαστήριο έκρινε ότι η έννοια «υπεύθυνος επεξεργασίας» καλύπτει και τον διαχειριστή σελίδας που φιλοξενείται σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης.

²⁰ Βλ. απόφαση της 29ης Ιουλίου 2019, *Fashion ID* (C-40/17, EU:C:2019:629, σκέψεις 72 και 74).

2. Ποιος είναι ποιος εν προκειμένω;

43. Ποια είναι η συγκεκριμένη πράξη επεξεργασίας στην υπό κρίση υπόθεση; Η εκτέλεση αιτημάτων κοινολόγησης δεδομένων όπως αυτά της κύριας δίκης απαιτεί αναμφίβολα την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επί των οποίων θα έχει καταρχήν εφαρμογή ο ΓΚΠΔ. Στην υπό κρίση υπόθεση, υπάρχουν δύο διαφορετικές οντότητες που πραγματοποιούν επεξεργασία δεδομένων σε κάποιο στάδιο. Στα προδικαστικά ερωτήματα, το αιτούν δικαστήριο επικεντρώνεται στην επεξεργασία *από την καθής*, ήτοι την εθνική φορολογική αρχή. Ωστόσο, από τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης προκύπτει ότι θα πρέπει καταρχάς να πραγματοποιηθεί επεξεργασία *από την προσφεύγουσα*, ήτοι την ιδιωτική επιχείρηση.

44. Στην απόφαση στην υπόθεση Fashion ID²¹, το Δικαστήριο εξέτασε τις επίμαχες *συγκεκριμένες πράξεις* στο πλαίσιο της επεξεργασίας δεδομένων προκειμένου να προσδιορίσει τον ή τους αρμόδιους υπεύθυνους επεξεργασίας. Το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η έννοια του «υπευθύνου επεξεργασίας» δεν αφορά κατ' ανάγκην έναν και μόνο φορέα, αλλά μπορεί να αφορά πολλούς φορείς που μετέχουν στην επεξεργασία αυτή, με αποτέλεσμα καθένας από τους φορείς να υπόκειται στις διατάξεις που ισχύουν για την προστασία των δεδομένων²². Ωστόσο, ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο δεν μπορεί να θεωρηθεί ως υπεύθυνος επεξεργασίας *για προγενέστερες ή μεταγενέστερες πράξεις* στην αλληλουχία της επεξεργασίας για τις οποίες δεν καθορίζει ούτε τους σκοπούς ούτε τον τρόπο επεξεργασίας²³.

45. Εν προκειμένω, η καθής μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνος επεξεργασίας *από τη στιγμή που* θα λάβει τα δεδομένα που έχει ζητήσει από την προσφεύγουσα και αρχίζει να τα επεξεργάζεται κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, του ΓΚΠΔ²⁴. Σε αυτό το στάδιο, η καθής θα αρχίσει όχι μόνο να επεξεργάζεται τα δεδομένα, αλλά είναι επίσης πιθανό να καθορίσει τον τρόπο και τους σκοπούς της δικής της επεξεργασίας κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 7, του ΓΚΠΔ. Κατά τη διενέργεια οποιασδήποτε μελλοντικής επεξεργασίας δεδομένων *από πλευράς της*, η καθής θα πρέπει *στη συνέχεια* να συμμορφώνεται –υπό την προϋπόθεση ότι το κράτος μέλος δεν έχει θεσπίσει σχετικούς περιορισμούς βάσει του άρθρου 23 του ΓΚΠΔ– με τις αρχές που διέπουν την ποιότητα των δεδομένων, τις οποίες θέτει το άρθρο 5 του ΓΚΠΔ, και να θεμελιώνει τις πράξεις επεξεργασίας της σε ένα από τα κριτήρια που απαριθμεί το άρθρο 6, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ²⁵.

46. Ωστόσο, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η υπό κρίση διαδικασία δεν έχει φθάσει ακόμη στο στάδιο αυτό. Η φορολογική αρχή δεν έχει στην κατοχή της τα ζητηθέντα στοιχεία. Ως εκ τούτου, δεν θα μπορούσε να έχει ξεκινήσει οποιαδήποτε πράξη επεξεργασίας των εν λόγω δεδομένων. Επιπλέον, το Δικαστήριο δεν έλαβε καμία πληροφορία σχετικά με το τι προτίθεται να κάνει η καθής με τα δεδομένα ή το είδος της επεξεργασίας που θα πραγματοποιηθεί από μέρους της.

47. Το μόνο που έχει συμβεί *μέχρι στιγμής* είναι ότι η φορολογική αρχή ζήτησε από μια ιδιωτική επιχείρηση να της παρέχει ένα συγκεκριμένο όγκο δεδομένων. Αυτό, από μόνο του, δεν αποτελεί επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, πολλώ δε μάλλον δεδομένων τα οποία δεν

²¹ Απόφαση της 29ης Ιουλίου 2019, Fashion ID (C-40/17, EU:C:2019:629).

²² Όπ.π. (σκέψη 67).

²³ Όπ.π. (σκέψη 74).

²⁴ Για ένα πρόσφατο παράδειγμα επεξεργασίας από δημόσιες αρχές, βλ. απόφαση της 9ης Ιουλίου 2020, Land Hessen (C-272/19, EU:C:2020:535, σκέψεις 64 και 65).

²⁵ Βλ., επί παραδείγματι, απόφαση της 16ης Ιανουαρίου 2019, Deutsche Post (C-496/17, EU:C:2019:26, σκέψη 57). Πρβλ., επίσης, αποφάσεις της 1ης Οκτωβρίου 2015, Bara κ.λπ. (C-201/14, EU:C:2015:638, σκέψη 30), και της 27ης Σεπτεμβρίου 2017, Ruškár (C-73/16, EU:C:2017:725, σκέψη 104).

έχουν ακόμη ληφθεί. Λαμβανομένων υπόψη αυτών των πραγματικών περιστατικών, η προσφεύγουσα, ήτοι η ιδιωτική επιχείρηση, παραμένει υπεύθυνος επεξεργασίας των δεδομένων, εφόσον έχει αποκτήσει τα δεδομένα καταρχάς στο πλαίσιο της δικής της δραστηριότητας και, συνεπώς, με τρόπο και για σκοπούς που έχει η ίδια καθορίσει. Κατά την επεξεργασία των δεδομένων που έχει στην κατοχή της προκειμένου να τα κοινολογήσει στην καθής, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που η τελευταία έχει θέσει, η προσφεύγουσα παραμένει υπεύθυνος επεξεργασίας ακόμη και για αυτή την πράξη επεξεργασίας. Η περαιτέρω αυτή επεξεργασία πραγματοποιείται από την προσφεύγουσα²⁶.

48. Στο πλαίσιο αυτό, και σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του ΓΚΠΔ, η προσφεύγουσα διασφαλίζει με τον τρόπο αυτόν τη συμμόρφωση με έννομη υποχρέωση στην οποία υπόκειται ως υπεύθυνος επεξεργασίας, δηλαδή με το άρθρο 15, παράγραφος 6, του νόμου περί φόρων και τελών. Ως υπεύθυνος επεξεργασίας, η προσφεύγουσα πρέπει επίσης να συμμορφώνεται με τον ΓΚΠΔ κατά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και για την κοινολόγηση των δεδομένων αυτών στην καθής. Ωστόσο, το αιτούν δικαστήριο δεν διερωτάται ως προς το εύρος της επεξεργασίας δεδομένων που πρέπει να πραγματοποιήσει η προσφεύγουσα για την εκτέλεση του επίμαχου αιτήματος. Συγκεκριμένα, δεν υπέβαλε κανένα ερώτημα σχετικά με πιθανές υποχρεώσεις της προσφεύγουσας βάσει του ΓΚΠΔ κατά την εκτέλεση της εν λόγω επεξεργασίας.

49. Εκλαμβάνοντας την καθής ως τεκμαιρόμενο φορέα υποχρεώσεων βάσει του ΓΚΠΔ, το αιτούν δικαστήριο φαίνεται να εξετάζει τη (νομική) βάση της επεξεργασίας κατά την έννοια του άρθρου 6, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ, δηλαδή το άρθρο 15, παράγραφος 6, του νόμου περί φόρων και τελών, όπως εφαρμόζεται περαιτέρω με τα αιτήματα κοινολόγησης δεδομένων που υπέβαλε η καθής.

50. Συνοπτικά, το βασικό ζήτημα στο οποίο στηρίζονται και τα εννέα προδικαστικά ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου φαίνεται να είναι αυτό του εύρους και των προϋποθέσεων διαβίβασης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μεταξύ δύο διαδοχικών υπευθύνων επεξεργασίας²⁷. Ποιες είναι οι διατάξεις του ΓΚΠΔ, κατά περίπτωση, που διέπουν τη σχέση μεταξύ διαδοχικών υπευθύνων επεξεργασίας; Προβλέπει ο ΓΚΠΔ (ουσιαστικούς ή χρονικούς) περιορισμούς ως προς το εύρος και το είδος των διαβιβάσεων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μεταξύ δύο υπευθύνων επεξεργασίας, εν προκειμένω μιας ιδιωτικής επιχείρησης και μιας δημόσιας αρχής; Όλα αυτά τα ζητήματα ορθότερα αφορούν τη νομική βάση για την απόκτηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και, στην πραγματικότητα, δεν έχουν σχέση με την πράξη επεξεργασίας.

3. Ειδικές υποχρεώσεις που απορρέουν από τον ΓΚΠΔ;

51. Ο ΓΚΠΔ αφορά πρωτίστως την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των υποκειμένων των δεδομένων και τη σχέση μεταξύ των εν λόγω υποκειμένων και κάθε οντότητας που επεξεργάζεται τα δεδομένα τους. Για τον σκοπό αυτόν, ο ΓΚΠΔ ορίζει τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων και τις υποχρεώσεις των οικείων υπευθύνων επεξεργασίας στο πλαίσιο της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

²⁶ Όπως προβλέπεται ιδίως στο άρθρο 13, παράγραφος 2, του ΓΚΠΔ, αν και σε άλλο πλαίσιο, δηλαδή αυτό των πληροφοριών που πρέπει να παρέχονται.

²⁷ Για λόγους πληρότητας, θα μπορούσε να προστεθεί ότι άλλες εκδοχές που προβλέπονται από τον ΓΚΠΔ, όπως η από κοινού ευθύνη επεξεργασίας μεταξύ της φορολογικής αρχής και της ιδιωτικής επιχείρησης στο συγκεκριμένο στάδιο της επεξεργασίας (άρθρο 26) ή η κατά κάποιον τρόπο νοούμενη de facto σχέση μεταξύ ενός υπευθύνου επεξεργασίας και ενός εκτελούντος την επεξεργασία (άρθρο 28), φαίνεται να αποκλείονται με βάση τα πραγματικά περιστατικά που παρούσασε το αιτούν δικαστήριο.

52. Μια τέτοια ρυθμιστική λογική επικεντρώνεται στα δεδομένα και στις οντότητες που έχουν πρόσβαση σε αυτά και τα επεξεργάζονται. Ο ΓΚΠΔ περιέχει ελάχιστες διατάξεις που ρυθμίζουν άμεσα και ρητά τη σχέση μεταξύ των οντοτήτων επεξεργασίας δεδομένων²⁸. Εκ πρώτης όψεως, ο ΓΚΠΔ ρυθμίζει έμμεσα τις σχέσεις αυτές. Υποχρεώνει κάθε μεταγενέστερη οντότητα που αποκτά τα δεδομένα να προστατεύει τόσο τα δεδομένα όσο και τα δικαιώματα των υποκειμένων αυτών των δεδομένων. Με αυτόν τον τρόπο, ο ΓΚΠΔ θέτει πράγματι ορισμένες προϋποθέσεις για την κοινολόγηση και διαβίβαση δεδομένων. Αυτό όμως ουδόλως σημαίνει ότι ο ΓΚΠΔ ρυθμίζει άμεσα τις σχέσεις μεταξύ των εν λόγω οντοτήτων.

53. Κατά κάποιον τρόπο, αν τα δεδομένα θεωρηθούν αγαθά, τότε η ρυθμιστική λογική του ΓΚΠΔ είναι ανάλογη με αυτήν ενός ειδικού καθεστώτος δημοσίου δικαίου για συγκεκριμένα είδη (πολύτιμων, καλλιτεχνικών, ιστορικών) αγαθών. Ένα τέτοιο καθεστώς επιβάλλει ορισμένους περιορισμούς όσον αφορά τα εν λόγω αγαθά: πώς μπορούν να κατασκευαστούν, πώς πρέπει να χρησιμοποιηθούν, υπό ποιες συνθήκες μπορούν να μεταβληθούν, να αποθηκευθούν, να μεταπωληθούν ή να καταστραφούν. Ένα τέτοιο ειδικό καθεστώς προστατεύει τα αγαθά και, ως εκ τούτου, δεσμεύει έμμεσα κάθε διαδοχικό ιδιοκτήτη ή κάτοχό τους. Ωστόσο, αυτό καθεαυτό το συγκεκριμένο καθεστώς παραμένει συνδεδεμένο με τα αγαθά. Δεν ρυθμίζει ούτε τις ιδιωτικές συμφωνίες βάσει των οποίων τα εν λόγω αγαθά μπορούν να πωληθούν μεταξύ δύο ιδιωτών ούτε τους όρους υπό τους οποίους τα αγαθά μπορούν ή πρέπει να μεταβιβαστούν από μια ιδιωτική οντότητα σε μια δημόσια. Η ρύθμιση των αγαθών είναι διαφορετική από τη ρύθμιση του νομικού τίτλου και των εμπορικών συναλλαγών των εν λόγω αγαθών.

54. Μόνο με την αποσαφήνιση αυτής της ρυθμιστικής λογικής του ΓΚΠΔ και λαμβάνοντας τη συγκεκριμένη πράξη επεξεργασίας ως σημείο αφετηρίας για τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις που απορρέουν από την εν λόγω πράξη, μπορεί ευλόγως να ερμηνευθεί ο ΓΚΠΔ. Διαφορετικά, ο ΓΚΠΔ θα είναι πάντοτε εφαρμοστέος, ενώ, παρά την όποια διαπλαστική ερμηνεία του, απλώς δεν θα υπάρχει καμία διάταξη που να διέπει το εκάστοτε εγειρόμενο ερώτημα. Αναπόφευκτη συνέπεια αυτών των περιπτώσεων θα είναι ο ΓΚΠΔ να μην αντιτίθεται σε συγκεκριμένη εθνική νομοθεσία ή πρακτική. Ωστόσο, αυτή η «μη αντίθεση» δεν θα οφείλεται κατ' ανάγκην στη γενική νομιμότητα των εθνικών καθεστώτων, αλλά στο γεγονός ότι ένα τέτοιο ζήτημα απλώς δεν ρυθμίζεται από τον ΓΚΠΔ, ακόμη και αν αφορά, με τον έναν ή τον άλλον τρόπο, δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα.

55. Η νομολογία του Δικαστηρίου έχει αντιμετωπίσει τέτοιες «ψευδοπεριπτώσεις» όσον αφορά διάφορες υποχρεώσεις κοινολόγησης δεδομένων που προβλέπονται από το εθνικό δίκαιο για διαφορετικούς λόγους. Εντούτοις, οι περισσότερες από αυτές τις περιπτώσεις δεν αφορούν μια τρέχουσα πράξη επεξεργασίας, αυτή καθεαυτήν, αλλά περισσότερο το προγενέστερο ζήτημα της νομικής βάσης για μια τέτοια μελλοντική πράξη. Κυμαίνονται από την άσκηση αγωγών για την

²⁸ Όπως με βάση τις δύο αξιοσημείωτες εξαιρέσεις των άρθρων 26 και 28 του ΓΚΠΔ που αναφέρονται στην προηγούμενη υποσημείωση ή, επί παραδείγματι, του άρθρου 19 του ΓΚΠΔ. Ωστόσο, ακόμη και όσον αφορά τις διατάξεις αυτές, η νομοθετική ένταξη των εν λόγω κατηγοριών θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι αφορά την προστασία των δεδομένων, διασφαλίζοντας ουσιαστικά ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν μπορεί να παραιτηθεί των υποχρεώσεων του και να αποστεί της ευθύνης του είτε με την κοινολόγηση των δεδομένων είτε με την εξωτερική ανάθεση της επεξεργασίας τους.

επιβολή δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας²⁹, την ορθή διαχείριση των δημόσιων πόρων³⁰, έως και τη διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας³¹. Συναφή παραδείγματα αποτελούν οι αποφάσεις *Rigas satiksme*³², *Promusicae*³³, *Bonnier*³⁴, ή *J & S Service*³⁵.

56. Βεβαίως, σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, ο ΓΚΠΔ ήταν εφαρμοστέος όσον αφορά τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων έναντι των υπευθύνων επεξεργασίας στο πλαίσιο συγκεκριμένων πράξεων επεξεργασίας που είχαν μόλις πραγματοποιηθεί ή επρόκειτο να πραγματοποιηθούν. Και πάλι όμως, η ρυθμιστική λογική και η προσήκουσα εκτίμηση του πεδίου εφαρμογής του ΓΚΠΔ πρέπει να ακολουθούν τη ροή των δεδομένων και να διασφαλίζουν την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο των πράξεων επεξεργασίας. Σκοπός του ΓΚΠΔ δεν είναι να ρυθμίσει όλες τις προϋφιστάμενες σχέσεις μεταξύ διαφόρων οντοτήτων που μπορεί να έχουν στην κατοχή τους δεδομένα, συμπεριλαμβανομένων των λόγων για τους οποίους και του τρόπου με τον οποίο μπορεί να περιέλθουν στην κατοχή τους τα δεδομένα αυτά. Εν ολίγοις, ο ΓΚΠΔ δεν διασφαλίζει «δικαιώματα» ενός υπευθύνου επεξεργασίας έναντι ενός άλλου υπευθύνου επεξεργασίας.

57. Τούτο δεν σημαίνει ότι τα προβλήματα αυτά δεν ρυθμίζονται από τον νόμο. Ρυθμίζονται, αλλά με άλλα μέσα που αφορούν κυρίως την επιβολή του νόμου. Τα εν λόγω μέσα καθορίζουν τη νομική βάση για την επεξεργασία που απαιτεί καταρχάς το άρθρο 6, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ. Όταν πρόκειται για *υποχρεωτικές* διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, οι διαβιβάσεις αυτές τείνουν, μάλλον λογικά, να προβλέπονται από «μέσα επιβολής του νόμου», είτε βάσει του δικαίου της Ένωσης³⁶ είτε βάσει του εθνικού δικαίου. Όταν πρόκειται για *εκούσιες* διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, στο μέτρο του δυνατού και εφόσον επιτρέπεται από νομοθέτημα δημοσίου δικαίου όπως ο ΓΚΠΔ, η βάση για τις διαβιβάσεις αυτές θα είναι το εθνικό εμπορικό δίκαιο ή το δίκαιο των συμβάσεων, ανάλογα με το είδος των ρυθμίσεων που ισχύουν μεταξύ των αντίστοιχων διαδοχικών υπευθύνων επεξεργασίας.

58. Κατά τη γνώμη μου, λαμβανομένων υπόψη αυτών των διευκρινίσεων, η υπό κρίση υπόθεση δεν αφορά (ακόμη) καμία πράξη επεξεργασίας. Αφορά τη νομική βάση αυτής της επεξεργασίας, ζήτημα στο οποίο ο ΓΚΠΔ απλώς αναφέρεται, χωρίς όμως να το ρυθμίζει άμεσα. Ωστόσο, τούτου λεχθέντος, και προκειμένου το αιτούν δικαστήριο να βοηθηθεί πλήρως, στην επόμενη ενότητα των παρουσών προτάσεων εκτίθεται το περίγραμμα του βασικού πλαισίου που απορρέει από τον ΓΚΠΔ και το οποίο θα εφαρμοστεί στην πράξη επεξεργασίας όταν αυτή πραγματοποιηθεί από τον υπεύθυνο επεξεργασίας, ήτοι την ιδιωτική επιχείρηση (B). Σκοπός του ΓΚΠΔ είναι να προστατεύσει το υποκείμενο των δεδομένων και όχι μια ιδιωτική επιχείρηση έναντι μιας

²⁹ Βλ., επί παραδείγματι, απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 2011, *Scarlet Extended* (C-70/10, EU:C:2011:771).

³⁰ Απόφαση της 20ής Μαΐου 2003, *Österreichischer Rundfunk* κ.λπ. (C-465/00, C-138/01 και C-139/01, EU:C:2003:294).

³¹ Βλ., επί παραδείγματι, αποφάσεις της 21ης Δεκεμβρίου 2016, *Tele2 Sverige* και *Watson* κ.λπ. (C-203/15 και C-698/15, EU:C:2016:970), και της 6ης Οκτωβρίου 2020, *La Quadrature du Net* κ.λπ. (C-511/18, C-512/18 και C-520/18, EU:C:2020:791).

³² Απόφαση της 4ης Μαΐου 2017, *Rigas satiksme* (C-13/16, EU:C:2017:336).

³³ Απόφαση της 29ης Ιανουαρίου 2008, *Promusicae* (C-275/06, EU:C:2008:54).

³⁴ Απόφαση της 19ης Απριλίου 2012, *Bonnier Audio* κ.λπ. (C-461/10, EU:C:2012:219).

³⁵ Απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 2020, *J & S Service* (C-620/19, EU:C:2020:1011).

³⁶ Βλ., επί παραδείγματι, βάσει του δικαίου της Ένωσης, άρθρο 4 της καταργηθείσας οδηγίας 2006/24/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2006, για τη διατήρηση δεδομένων που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία σε συνάρτηση με την παροχή διαθεσίμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημοσίων δικτύων επικοινωνιών και για την τροποποίηση της οδηγίας 2002/58/EK (EE 2006, L 105, σ. 54), καθώς και άρθρο 8 της οδηγίας (EE) 2016/681 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, σχετικά με τη χρήση των δεδομένων που περιέχονται στις καταστάσεις ονομάτων επιβατών (PNR) για την πρόληψη, ανίχνευση, διερεύνηση και δίωξη τρομοκρατικών και σοβαρών εγκλημάτων (EE 2016, L 119, σ. 132).

δημόσιας παρέμβασης στην επιχειρηματική της ελευθερία ή στο δικαίωμά της στην ιδιοκτησία υπό τη μορφή εκμετάλλευσης δεδομένων. Αυτό δεν σημαίνει ότι ένα τέτοιο ζήτημα δεν μπορεί να προκαλέσει εύλογη ανησυχία, αλλά μάλλον ότι δύσκολα μπορεί να ρυθμίζεται από τον ΓΚΠΔ (Γ).

B. (Νομική βάση για) διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε δημόσιες αρχές

59. Ακολουθεί μια μάλλον γενική ανάλυση σχετικά με τη *νομική βάση* για την επεξεργασία δεδομένων που θα πρέπει να πραγματοποιήσει η προσφεύγουσα κατά την εκτέλεση του αιτήματος της καθής για κοινολόγηση δεδομένων. Εν προκειμένω, η σχετική διάταξη είναι πιθανώς το άρθρο 6 του ΓΚΠΔ, και ιδίως οι παράγραφοι 1 και 3, υπό το πρίσμα της αιτιολογικής σκέψης 45.

60. Προκαταρκτικώς, αξίζει να αναφερθεί ότι δεν έχουν παρασχεθεί στο Δικαστήριο συγκεκριμένες πληροφορίες σχετικά με τυχόν πρόσθετους εφαρμοστέους εθνικούς κανόνες για την προστασία των δεδομένων σε περιστάσεις όπως αυτές της κύριας δίκης. Επιπλέον, το Δικαστήριο δεν έλαβε καμία πληροφορία σχετικά με το εάν υπάρχουν, πέραν του άρθρου 15, παράγραφος 6, του νόμου περί φόρων και τελών, άλλες εθνικές πράξεις γενικής εφαρμογής (παραδείγματος χάριν, διάταγμα ή κατευθυντήριες γραμμές εφαρμογής) που θα ρύθμιζαν περαιτέρω την επίμαχη υποχρέωση των παρόχων υπηρεσιών (δημοσίευσης αγγελιών στο διαδίκτυο) να κοινολογούν ορισμένα δεδομένα στις φορολογικές αρχές. Έχουν επίσης δοθεί πολύ λίγες πληροφορίες σχετικά με το εθνικό νομοθετικό πλαίσιο εφαρμογής του ΓΚΠΔ εν γένει.

61. Εξάλλου, δεν έχει διευκρινιστεί αν το άρθρο 23, παράγραφος 1, στοιχείο ε', του ΓΚΠΔ έχει ενσωματωθεί στο εθνικό δίκαιο με οποιονδήποτε τρόπο. Βεβαίως, η νομιμότητα του αιτήματος διαβίβασης πληροφοριών δεν εξαρτάται από το αν η εν λόγω διάταξη του δικαίου της Ένωσης έχει εφαρμοστεί ή όχι. Ωστόσο, αυτό θα ήταν λυσιτελές για τον καθορισμό της έκτασης και της φύσης των υποχρεώσεων που μπορεί να έχει ένας μεταγενέστερος υπεύθυνος επεξεργασίας (δημόσια αρχή) έναντι των υποκειμένων των δεδομένων, καθώς και για τον καθορισμό των υποχρεώσεων του αρχικού υπεύθυνου επεξεργασίας και των πληροφοριών που ο τελευταίος πρέπει να παρέχει στα υποκείμενα των δεδομένων.

62. Ως εκ τούτου, η ανάλυση που ακολουθεί δεν μπορεί παρά να είναι κάπως γενική. Θα εξετάσω τις αρχές που απορρέουν από το άρθρο 6 του ΓΚΠΔ για τη μελλοντική επεξεργασία που θα διενεργήσει ιδιωτική επιχείρηση προκειμένου να συμμορφωθεί με αίτημα παροχής δεδομένων που υπέβαλε δημόσια αρχή, καταρχάς όσον αφορά τον σκοπό των διαβιβάσεων αυτών των δεδομένων (1) και το εύρος και τη διάρκειά τους (2). Στη συνέχεια θα εξετάσω τη νομική βάση των εν λόγω διαβιβάσεων, δεδομένου ότι οι απαιτήσεις σχετικά με τη βάση αυτή θα καταστούν σαφέστερες όταν θα έχω ήδη εξετάσει τα ανωτέρω επιμέρους ζητήματα (3).

1. Σκοπός

63. Καταρχήν, ο γενικός σκοπός για τον οποίο η φορολογική αρχή επιδιώκει την κοινολόγηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο της κύριας δίκης είναι αναμφίβολα νόμιμος. Η διασφάλιση της ορθής είσπραξης των φόρων και ο εντοπισμός πιθανών παραβάσεων της υποχρέωσης καταβολής φόρου μπορούν οπωσδήποτε να εμπίπτουν στους νόμιμους στόχους και σκοπούς για την επεξεργασία δεδομένων σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφοι 1 και 3, του

ΓΚΠΔ³⁷.

64. Το σημαντικό στοιχείο για τα ζητήματα που εγείρονται στην προκειμένη υπόθεση είναι το αφηρημένο επίπεδο στο οποίο θα πρέπει να διατυπώνεται ένας τέτοιος στόχος. Συναφώς, φαίνεται να υπάρχει κάποια σύγχυση μεταξύ δύο συγκεκριμένων στόχων: i) της *αναζήτησης* ορισμένων ειδών πληροφοριών (προκειμένου να εντοπιστούν παραβάσεις του νόμου), σε αντίθεση με ii) την *επαλήθευση* του γεγονότος ότι έχουν σημειωθεί ορισμένες παραβάσεις (και την επιδίωξη της κοινολόγησης συγκεκριμένων δεδομένων προκειμένου να επιβεβαιωθεί το ενδεχόμενο αυτό).

65. Η φύση (και, ως εκ τούτου, το εύρος) των δύο ειδών διαβίβασης δεδομένων είναι κατ' ανάγκην διαφορετική. Η λογική της *αναζήτησης και του εντοπισμού* είναι *ex ante* ευρεία και σε μεγάλο βαθμό απροσδιόριστη ως προς τα ακριβή υποκείμενα των δεδομένων. Εάν ο στόχος είναι να εντοπιστούν πιθανές παραβάσεις, τότε πρέπει, υπό μεταφορική έννοια, να απλωθεί μακρύ δίχτυ. Αντιθέτως, η λογική της *επαλήθευσης* πιθανών παραβάσεων μέσω της κοινολόγησης των σχετικών δεδομένων μπορεί να είναι πολύ πιο οριοθετημένη και εστιασμένη. Στην περίπτωση αυτή, η λογική είναι περισσότερο *ex post*, επικεντρωμένη στην επαλήθευση ορισμένων υπονοιών που συνήθως σχετίζονται με ένα ήδη διακριτό υποκείμενο των δεδομένων.

66. Κατά τη γνώμη μου, το άρθρο 6 του ΓΚΠΔ επιτρέπει και τα δύο σενάρια. Τούτου λεχθέντος, το άρθρο 6, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ απαιτεί σαφή νομική βάση για οποιαδήποτε από αυτές τις διαβιβάσεις δεδομένων.

67. Ωστόσο, κατανοώ τους δισταγμούς του αιτούντος δικαστηρίου στο πλαίσιο της υπό κρίση υπόθεσης, λαμβανομένης υπόψη της διατύπωσης του άρθρου 15, παράγραφος 6, του νόμου περί φόρων και τελών. Κατά τη διατύπωση που προφανώς ίσχυε κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως, οι παρέχοντες υπηρεσίες δημοσίευσης αγγελιών στο διαδίκτυο δύνανται να υποχρεωθούν, κατόπιν αιτήματος της κρατικής φορολογικής αρχής, να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τους (οικείους) φορολογούμενους.

68. Συνεπώς, φαίνεται ότι, στην προκειμένη περίπτωση, ο σκοπός της κοινολόγησης, που διατυπώνεται στην οικεία νομική βάση, προσομοιάζει με το δεύτερο σενάριο που περιγράφεται ανωτέρω: επαλήθευση ορισμένων πληροφοριών όσον αφορά συγκεκριμένους φορολογούμενους. Ωστόσο, η εθνική φορολογική αρχή φαίνεται να έχει χρησιμοποιήσει αυτή τη νομική βάση για να ζητήσει (απεριόριστες) διαβιβάσεις δεδομένων ή ακόμη και την άμεση συλλογή δεδομένων, προκειμένου να προβεί σε μια γενική διαδικασία αναζήτησης και εντοπισμού, η οποία εμπίπτει στο πρώτο σενάριο που περιγράφεται ανωτέρω. Στο σημείο αυτό εντοπίζεται η λογική ασυμφωνία που φαίνεται να βρίσκεται στο επίκεντρο της υπό κρίση υπόθεσης σε εθνικό επίπεδο, με αποτέλεσμα να υπάρχει σύγχυση τόσο ως προς την αναλογικότητα ενός τέτοιου μέτρου (2) όσο και ως προς την ορθή νομική του βάση (3).

³⁷ Πρβλ., επί παραδείγματι, απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 2017, *Ruškár* (C-73/16, EU:C:2017:725, σκέψη 108), όσον αφορά την κατάρτιση καταλόγου από δημόσια αρχή για σκοπούς είσπραξης του φόρου και καταπολέμησης της φοροδιαφυγής.

2. Εύρος και διάρκεια

69. Η αναλογικότητα, όπως επίσης και η «ελαχιστοποίηση», συνίσταται στην εξέταση της σχέσης μεταξύ των (δηλούμενων) στόχων και των (επιλεγμένων) μέσων. Το πρόβλημα εν προκειμένω είναι ότι, ανάλογα με το ποιοι στόχοι επιλέγονται μεταξύ των δύο (ιδανικών³⁸) σεναρίων που μόλις παρατέθηκαν, η εκτίμηση της αναλογικότητας είναι πιθανό να είναι διαφορετική.

70. Στο πλαίσιο του στόχου της «αναζήτησης και του εντοπισμού», οι δημόσιες αρχές θα απλώσουν όσο το δυνατόν ευρύτερο δίκτυο προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι θα βρεθούν οι σχετικές πληροφορίες. Αυτό μπορεί να συνεπάγεται την επεξεργασία μεγάλου όγκου δεδομένων. Πράγματι, η ανάγκη απόκτησης και επεξεργασίας μεγαλύτερων συνόλων δεδομένων είναι εγγενής σε αυτό το είδος γενικής και απροσδιόριστης αναζήτησης πληροφοριών. Στην περίπτωση αυτή, η αναλογικότητα και η ελαχιστοποίηση της επεξεργασίας των δεδομένων μπορούν να αφορούν μόνον το είδος των δεδομένων που ζητούνται, στα οποία μπορούν ενδεχομένως να βρεθούν οι απαραίτητες πληροφορίες³⁹.

71. Στο πλαίσιο ενός στόχου «επαλήθευσης», όπου οι δημόσιες αρχές πρέπει να αποκτήσουν αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με το περιεχόμενο μιας συγκεκριμένης συναλλαγής ή ενός συνόλου συναλλαγών, η εκτίμηση της αναλογικότητας μπορεί φυσικά να είναι πιο απαιτητική. Η φορολογική αρχή μπορεί να ζητήσει μόνο συγκεκριμένες συναλλαγές, εντός συγκεκριμένου χρονικού πλαισίου, προκειμένου να προβεί σε εκ των υστέρων επαληθεύσεις, συνήθως όσον αφορά πράγματι κάποιον συγκεκριμένο ή συγκεκριμένους υποκείμενους στον φόρο. Τα αιτήματα κοινολόγησης δεδομένων είναι επομένως πιθανό να είναι προσαρμοσμένα στα συγκεκριμένα δεδομένα που περιέχουν το συγκεκριμένο είδος πληροφοριών.

72. Η λογική της αιτιολογικής σκέψης 31 του ΓΚΠΔ, αν μπορώ να διακρίνω κάποια, φαίνεται να αφορά μόνον το δεύτερο σενάριο. Το δεύτερο εδάφιο της εν λόγω αιτιολογικής σκέψης, το οποίο επικαλέστηκαν και συζήτησαν διεξοδικά τα ενδιαφερόμενα μέρη, ιδίως η Επιτροπή, ορίζει ότι τα αιτήματα κοινολόγησης δεδομένων που αποστέλλονται από δημόσιες αρχές πρέπει να είναι πάντα γραπτά, αιτιολογημένα και σύμφωνα με την περίσταση και δεν πρέπει να αφορούν το σύνολο ενός συστήματος αρχειοθέτησης ή να οδηγούν στη διασύνδεση συστημάτων αρχειοθέτησης.

73. Ωστόσο, κατ' εμέ, δεν είναι δυνατόν να απομονωθεί (εν μέρει) μια αιτιολογική σκέψη κανονισμού από το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται, να θεωρηθεί ως ανεξάρτητη και δεσμευτική διάταξη, χωρίς καν να αποτυπώνεται σε άλλο σημείο στο νομικά δεσμευτικό κείμενο της εν λόγω πράξης⁴⁰, και με βάση αυτή να διακηρύσσεται ότι οποιαδήποτε διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε δημόσιες αρχές μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνον υπό αυτές τις προϋποθέσεις. Δεν μπορώ να δεχθώ τη θέση ότι ένα μέρος της αιτιολογικής σκέψης 31, αποκομμένο από το συνολικό πλαίσιο, απαγορεύει όλες τις διαβιβάσεις δεδομένων μεγαλύτερης κλίμακας σε δημόσιες αρχές, ακόμη και εκείνες που στηρίζονται σε κατάλληλη νομική βάση (στο εθνικό δίκαιο και/ή στο δίκαιο της Ένωσης) και συμμορφώνονται με όλες τις δεσμευτικές διατάξεις του ΓΚΠΔ.

³⁸ Ιδανικά με την έννοια ότι τα δύο περιγραφόμενα σενάρια αντιπροσωπεύουν δύο άκρα σε μια νοητή γραμμή και όχι ερμηνευτικά σφραγισμένα πλαίσια.

³⁹ Επισημαίνοντας βεβαίως και πάλι την πραγματική φύση της υπό κρίση υπόθεσης, η οποία ομοιάζει σαφώς περισσότερο με τις υποθέσεις στις οποίες το Δικαστήριο κλήθηκε να εξετάσει διάφορα σενάρια διατήρησης δεδομένων ή διαβίβασης δεδομένων σε τρίτες χώρες, παρά με μια «γνήσια» υπόθεση εμπόρου στον ΓΚΠΔ (βλ. σημεία 56 και 57 των παρούσων προτάσεων, καθώς και μνημονευόμενη στις υποσημειώσεις 11, 31 και 44 νομολογία).

⁴⁰ Βλ., επί παραδείγματι, αποφάσεις της 12ης Ιουλίου 2005, Alliance for Natural Health κ.λπ. (C-154/04 και C-155/04, EU:C:2005:449, σκέψεις 91 και 92), της 21ης Δεκεμβρίου 2011, Ziolkowski και Szeja (C-424/10 και C-425/10, EU:C:2011:866, σκέψεις 42 και 43), ή της 25ης Ιουλίου 2018, Confédération paysanne κ.λπ. (C-528/16, EU:C:2018:583, σκέψεις 44 έως 46 και 51).

74. Στο πλαίσιο της υπό κρίση υπόθεσης, η Λεττονική Κυβέρνηση υποστήριξε ότι ο όγκος των πληροφοριών που ζητήθηκαν μπορεί να θεωρηθεί εύλογος στο μέτρο που το αίτημα κοινολόγησης περιλαμβάνει μόνον τις αγγελίες που δημοσιεύονται στην ενότητα «Επιβατικά Αυτοκίνητα», η οποία είναι μία από τις 112 ενότητες του σχετικού δικτυακού τόπου που διαχειρίζεται η προσφεύγουσα. Η Βελγική και η Ισπανική Κυβέρνηση πρόσθεσαν ότι, κατά την άποψή τους, το ζήτημα δεν είναι ο όγκος των δεδομένων αλλά μάλλον το είδος των δεδομένων που ζητούνται.

75. Συμφωνώ με αμφότερες τις παρατηρήσεις αυτές.

76. Η αναλογικότητα για αναζήτηση και εντοπισμό *ex ante* σημαίνει «ποιοτικό έλεγχο» όσον αφορά το είδος των δεδομένων που ζητούνται. Μόνο για την επαλήθευση *ex post* ορισμένων γεγονότων μπορεί να χρησιμοποιηθεί πλήρως ο «ποσοτικός έλεγχος». Σε αντίθετη περίπτωση, τα περισσότερα μέσα παρακολούθησης ή επιτήρησης δεδομένων θα αποκλείονταν στην πράξη.

77. Εφόσον υπάρχει κατάλληλη νομική βάση στο δίκαιο της Ένωσης ή στο εθνικό δίκαιο, η εθνική φορολογική αρχή μπορεί καταρχήν να ζητήσει όλα τα απαραίτητα δεδομένα για το είδος της εξέτασης που πρέπει να διενεργήσει, χωρίς κανένα χρονικό περιορισμό. Ο μόνος περιορισμός που απορρέει από τον ΓΚΠΔ είναι η αναλογικότητα όσον αφορά το είδος των δεδομένων που ζητούνται. Όπως ορθά επισημαίνει η Ελληνική Κυβέρνηση, τα αιτήματα κοινολόγησης δεδομένων θα πρέπει να περιορίζονται στο είδος των δεδομένων που αφορούν την οικονομική δραστηριότητα των φορολογουμένων, σε αντίθεση με την ιδιωτική τους ζωή.

78. Για παράδειγμα, εάν ο σκοπός που δηλώνεται είναι ο εντοπισμός μη δηλωθέντων εισοδημάτων από την πώληση μεταχειρισμένων αυτοκινήτων, η φορολογική αρχή δεν έχει το δικαίωμα να ζητήσει και πληροφορίες σχετικά με το αν το πρόσωπο που πωλεί το αυτοκίνητο έχει κόκκινα μαλλιά, αν ακολουθεί συγκεκριμένη δίαιτα ή αν έχει πισίνα. Ως εκ τούτου, το είδος των πληροφοριών που ζητούνται πρέπει να σχετίζεται σαφώς με την αναζήτηση και την έρευνα που γνωστοποιούνται.

79. Κατά τα λοιπά, η εκτίμηση της αναλογικότητας στο πλαίσιο αμφοτέρων των προαναφερθέντων σεναρίων εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο υπό τις πραγματικές και νομικές περιστάσεις της εκάστοτε υπόθεσης⁴¹. Εν ολίγοις, το ερώτημα στο οποίο πρέπει να δοθεί απάντηση στην παρούσα υπόθεση είναι κατά πόσον το είδος των δεδομένων που ζητούνται είναι κατάλληλο για να αποκτήσει η καθής τις αναγκαίες πληροφορίες για την επίτευξη του δηλούμενου σκοπού της.

3. Νομική βάση (για τη μελλοντική επεξεργασία)

80. Τέλος, μόνον κατά το στάδιο αυτό, μετά τις διευκρινίσεις που μόλις έγιναν, είναι δυνατή η προσεκτική εκτίμηση του ουσιαστικού ζητήματος της νομικής βάσης. Βεβαίως, αμφότερα τα σενάρια που προεκτέθηκαν στις επιμέρους ενότητες των παρουσών προτάσεων («αναζήτηση και εντοπισμός» και «επαλήθευση») απαιτούν νομική βάση σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ, προκειμένου να πραγματοποιηθεί η επεξεργασία από την προσφεύγουσα. Η διάταξη αυτή επιτρέπει ρητά την ειδική προσαρμογή της εφαρμογής των γενικών κανόνων του ΓΚΠΔ, είτε δυνάμει του δικαίου της Ένωσης είτε της νομοθεσίας των κρατών μελών.

⁴¹ Πρβλ., επίσης, απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 2017, *Puškár* (C-73/16, EU:C:2017:725, σκέψη 113).

81. Σε κάθε περίπτωση, ωστόσο, η προβλεπόμενη νομική βάση πρέπει να καλύπτει λογικά τον συγκεκριμένο σκοπό και το είδος της επεξεργασίας που πραγματοποιείται για τον σκοπό αυτόν. Το πώς ακριβώς θα γίνει αυτό είναι θέμα των ειδικών διατάξεων προσαρμογής που θεσπίζονται από το κράτος μέλος ή την Ένωση βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ. Σε γενικές γραμμές, όσο πιο γενικευμένες, μεγαλύτερης κλίμακας και σε μόνιμη βάση είναι οι διαβιβάσεις δεδομένων, τόσο πιο αυστηρή, λεπτομερής και ρητή πρέπει να είναι η *νομοθετική* βάση, δεδομένου ότι οι διαβιβάσεις αυτές συνιστούν μεγαλύτερη παρέμβαση στη διασφάλιση της προστασίας των δεδομένων. Αντιθέτως, όσο πιο διακριτικά και περιορισμένα είναι τα αιτήματα κοινολόγησης –συνήθως όσον αφορά ένα ή μερικά μόνον υποκείμενα των δεδομένων ή ακόμη όσον αφορά περιορισμένο όγκο δεδομένων– τόσο πιο πιθανό είναι τα αιτήματα αυτά να εκτελούνται σε επίπεδο ατομικών *διοικητικών* αιτημάτων, με τη ρήτρα νομοθετικής εξουσιοδότησης να παραμένει μάλλον ευρεία και γενική.

82. Εν ολίγοις, τα δύο ρυθμιστικά επίπεδα, ήτοι το νομοθετικό και το διοικητικό, που αποτελούν την ενδεχόμενη νομική βάση για την επεξεργασία δεδομένων, λειτουργούν από κοινού. Τουλάχιστον ένα από αυτά πρέπει να είναι επαρκώς συγκεκριμένο και προσαρμοσμένο σε συγκεκριμένο είδος ή συγκεκριμένο όγκο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που ζητούνται. Όσο πιο αναλυτικές είναι οι ρυθμίσεις σε νομοθετικό, διαρθρωτικό επίπεδο για αυτές τις διαβιβάσεις δεδομένων, τόσο λιγότερες λεπτομέρειες απαιτείται να περιέχονται στο ατομικό διοικητικό αίτημα. Το νομοθετικό επίπεδο μπορεί είναι τόσο εμπεριστατωμένο και πλήρες ώστε να είναι εντελώς αυτοτελές και να τυγχάνει άμεσης εφαρμογής. Αντιθέτως, όσο πιο γενικό και αόριστο είναι το νομοθετικό επίπεδο, τόσο πιο λεπτομερές απαιτείται να είναι το ατομικό διοικητικό αίτημα, το οποίο θα πρέπει να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, και μια σαφή δήλωση του σκοπού, οριοθετώντας με τον τρόπο αυτόν το εύρος του αιτήματος.

83. Το στοιχείο αυτό δίνει έμμεσα απάντηση στο ζήτημα που έθεσε το αιτούν δικαστήριο σε συνάρτηση με την αναλογικότητα, το οποίο ενδεχομένως είναι προτιμότερο να εξεταστεί εν προκειμένω σε συνδυασμό με το ζήτημα του κατά πόσον οι φορολογικές αρχές μπορούν να υποβάλλουν αιτήματα για δεδομένα που δεν έχουν χρονικό περιορισμό. Κατά τη γνώμη μου, σύμφωνα με τον ΓΚΠΔ, μπορούν. Ωστόσο, το πιο κρίσιμο ερώτημα θα πρέπει να είναι αν διαθέτουν κατάλληλη νομική βάση στο εθνικό δίκαιο για διαβιβάσεις δεδομένων που, επί της ουσίας, πραγματοποιούνται σε συνεχή και μόνιμη βάση. Εφόσον οι διαβιβάσεις αυτές έχουν σαφή βάση, καθώς και διάρκεια, στο εθνικό δίκαιο, το άρθρο 6, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ δεν τις αποκλείει. Και πάλι, η αιτιολογική σκέψη 31 του ΓΚΠΔ δεν έχει ιδιαίτερη σημασία εν προκειμένω⁴². Δεν βλέπω πρακτική χρησιμότητα σε μια ερμηνεία της εν λόγω αιτιολογικής σκέψης σύμφωνα με την οποία ουσιαστικά απαιτείται από τις διοικητικές αρχές να εκδίδουν επανειλημμένως (είτε πρόκειται για κάθε ημέρα, μήνα ή έτος) πανομοιότυπα ατομικά αιτήματα προκειμένου να αποκτήσουν δεδομένα που θα μπορούσαν ήδη να έχουν αποκτήσει βάσει της εθνικής νομοθεσίας.

84. Στην υπό κρίση υπόθεση, η νομική βάση για την επεξεργασία φαίνεται να προκύπτει τόσο από το άρθρο 15, παράγραφος 6, του νόμου περί φόρων και τελών όσο και από τα ειδικά αιτήματα της φορολογικής αρχής για την κοινολόγηση δεδομένων. Συνεπώς, προκύπτει μια διττή νομική βάση στηριζόμενη σε μια γενική νομοθετική ρήτρα εξουσιοδότησης και σε μια ειδική, στοχευμένη διοικητική εφαρμογή της διάταξης αυτής.

⁴² Βλ., επίσης, σημεία 72 έως 73 των παρουσών προτάσεων.

85. Μια τέτοια διττή νομική βάση φαίνεται γενικώς να είναι επαρκής για να δικαιολογήσει την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από την προσφεύγουσα για τους σκοπούς της διαβίβασής τους σε δημόσια αρχή, σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο γ', και παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ. Αν και η εθνική νομοθεσία που εξουσιοδοτεί τις φορολογικές αρχές να ζητούν πληροφορίες παραμένει μάλλον γενική, τα συγκεκριμένα αιτήματα κοινολόγησης δεδομένων φαίνεται να στοχεύουν σε μεγάλο βαθμό σε ένα συγκεκριμένο είδος δεδομένων, παρά τον δυνητικά μεγάλο όγκο τους.

86. Ωστόσο, εναπόκειται τελικά στο εθνικό δικαστήριο, το οποίο έχει πλήρη γνώση του εθνικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων τυχόν περαιτέρω εθνικών κανόνων εφαρμογής που δεν επισημάνθηκαν στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, να διαπιστώσει αν η επεξεργασία στην οποία απαιτείται να προβεί η προσφεύγουσα στην κύρια δίκη πληροί ή όχι τις απαιτήσεις που ορίζονται σε αυτήν την ενότητα των παρούσων προτάσεων.

87. Το ζήτημα που βρίσκεται στο επίκεντρο αυτής της εκτίμησης, το οποίο απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή, είναι κατά πόσον το άρθρο 15, παράγραφος 6, του νόμου περί φόρων και τελών, σε συνδυασμό με τα συγκεκριμένα αιτήματα κοινολόγησης πληροφοριών, ικανοποιεί την απαίτηση της προβλεψιμότητας⁴³ κατά την εξέταση της νομικής βάσης. Η ρύθμιση, η οποία θεσπίζει τη διαβίβαση δεδομένων, πρέπει να προβλέπει σαφείς και ακριβείς κανόνες που να διέπουν την έκταση και την εφαρμογή του οικείου μέτρου και να επιβάλλει έναν ελάχιστο αριθμό απαιτήσεων, έτσι ώστε τα πρόσωπα των οποίων τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα αποτελούν αντικείμενο του μέτρου αυτού να έχουν επαρκείς εγγυήσεις δυνάμενες να προστατεύσουν αποτελεσματικά τα δεδομένα αυτά από κινδύνους κατάχρησης⁴⁴.

88. Ως εκ τούτου, η νομική βάση στο σύνολό της (νομοθετική σε συνδυασμό με τη διοικητική) πρέπει να διατυπώνεται με επαρκή ακρίβεια για όλους τους ενδιαφερόμενους: τις δημόσιες αρχές όσον αφορά το τι μπορούν να ζητήσουν, τις επιχειρήσεις όσον αφορά το τι μπορούν να παρέχουν και, κυρίως, τα υποκείμενα των δεδομένων, ώστε να γνωρίζουν ποιος μπορεί να έχει πρόσβαση στα δεδομένα τους και για ποιους σκοπούς. Υπενθυμίζεται ότι η ενημέρωση σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων αποτελεί, κατ' ουσίαν, βασική απαίτηση του ΓΚΠΔ. Τα υποκείμενα των δεδομένων πρέπει να γνωρίζουν την ύπαρξη αυτής της επεξεργασίας και η ενημέρωση αυτή αποτελεί προϋπόθεση για την άσκηση περαιτέρω δικαιωμάτων πρόσβασης ή διαγραφής ή διόρθωσης⁴⁵.

89. Από τα άρθρα 13 και 14 του ΓΚΠΔ προκύπτει ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να παρέχει πληροφορίες στο υποκείμενο των δεδομένων, εκτός αν το άρθρο 23 του ΓΚΠΔ έχει μεταφερθεί με οποιονδήποτε τρόπο στο εθνικό δίκαιο με σκοπό να περιοριστούν τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων βάσει του κεφαλαίου III του ΓΚΠΔ. Στο πλαίσιο των διαδοχικών διαβιβάσεων δεδομένων, ενδεχομένως να είναι δύσκολο να προσδιοριστεί το πρόσωπο το οποίο βαρύνεται με την υποχρέωση της ενημέρωσης⁴⁶. Επιπλέον, από πρακτική άποψη, ελλείψει τυχόν περιορισμών που θεσπίζονται βάσει του άρθρου 23, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ, οι οποίοι στο εθνικό δίκαιο πρέπει να ικανοποιούν την απαίτηση του άρθρου 23, παράγραφος 2, του ΓΚΠΔ, η δημόσια αρχή που έλαβε τα δεδομένα ενδεχομένως να έχει την υποχρέωση να παρέχει την κατάλληλη ενημέρωση βάσει του άρθρου 14 του ΓΚΠΔ σε όλα τα

⁴³ Πρβλ., επί παραδείγματι, απόφαση της 20ής Μαΐου 2003, Österreichischer Rundfunk κ.λπ. (C-465/00, C-138/01 και C-139/01, EU:C:2003:294, σκέψεις 77 έως 79).

⁴⁴ Βλ. επί παραδείγματι, πιο πρόσφατα, απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2020, Privacy International (C-623/17, EU:C:2020:790, σκέψη 68).

⁴⁵ Πρβλ. απόφαση της 1ης Οκτωβρίου 2015, Bara κ.λπ. (C-201/14, EU:C:2015:638, σκέψη 33).

⁴⁶ Πρβλ. αποφάσεις της 1ης Οκτωβρίου 2015, Bara κ.λπ. (C-201/14, EU:C:2015:638, σκέψεις 34 έως 38), και της 16ης Ιανουαρίου 2019, Deutsche Post (C-496/17, EU:C:2019:26, σκέψη 69).

ενδιαφερόμενα υποκείμενα των δεδομένων. Εάν δεν υπάρχει σαφής και προβλέψιμη νομική βάση που να επιτρέπει τελικώς να πραγματοποιηθούν τέτοιου είδους διαβιβάσεις δεδομένων, δύσκολα μπορεί να αναμένεται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας που συνέλεξε τα δεδομένα να έχει ήδη ενημερώσει συναφώς το υποκείμενο των δεδομένων βάσει του άρθρου 13 του ΓΚΠΔ.

90. Συνεπώς, συμπερασματικά, φρονώ ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο γ', και παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ δεν αντιτίθεται σε εθνική κανονιστική ρύθμιση η οποία προβλέπει, χωρίς κανένα χρονικό περιορισμό, την υποχρέωση των παρεχόντων υπηρεσίες δημοσίευσης αγγελιών στο διαδίκτυο να διαβιβάζουν ορισμένα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σε φορολογική αρχή, υπό την προϋπόθεση ωστόσο ότι η εθνική νομοθεσία παρέχει σαφή νομική βάση για αυτή τη διαβίβαση δεδομένων και τα δεδομένα που ζητούνται είναι κατάλληλα και αναγκαία για την εκπλήρωση των νόμιμων καθηκόντων της φορολογικής αρχής.

Γ. Εν κατακλείδι: το ερώτημα που δεν τέθηκε στην υπό κρίση υπόθεση

91. Δεν απόκειται σε μένα να εξετάσω τα πραγματικά κίνητρα των διαδίκων ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Θα εξακολουθήσω λοιπόν να πιστεύω στην ύπαρξη καλών Σαμαρειτών, οι οποίοι ανιδιοτελώς υπερασπίζονται άλλους. Γιατί να μην είναι δυνατόν μια ιδιωτική εταιρία απλώς να υπερασπίζεται τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων από τα οποία συνέλεξε τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τους;

92. Μολονότι μπορεί να είναι ευχάριστο όταν εμπορικές επιχειρήσεις δεσμεύονται για την προστασία των δεδομένων, υποθέτω ότι ορισμένες άλλες επιχειρήσεις μπορεί επίσης να έχουν άλλους λόγους για τους οποίους ενδεχομένως να επιθυμούν να αντιταχθούν σε απαίτηση της δημόσιας εξουσίας για διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που έχουν συλλέξει. Ένας λόγος μπορεί να σχετίζεται με το κόστος μιας τέτοιας προσπάθειας. Πρέπει να επιτρέπεται στις δημόσιες αρχές να αναθέτουν ουσιαστικά σε τρίτους μέρος της άσκησης της δημόσιας διοίκησης, επιβάλλοντας στις ιδιωτικές επιχειρήσεις να αναλαμβάνουν το κόστος για την άσκηση, κατ' ουσίαν, πράξεων δημόσιας διοίκησης; Το ζήτημα αυτό αποκτά σημασία σε περιπτώσεις μεγάλης κλίμακας, και σε μόνιμη βάση, διαβιβάσεων δεδομένων που υποτίθεται ότι πραγματοποιούνται από ιδιωτικές επιχειρήσεις για το κοινό καλό χωρίς καμία χρηματική αντιστάθμιση⁴⁷. Άλλοι λόγοι μπορεί να σχετίζονται περισσότερο με την επιχείρηση. Αν γίνει δεκτό προς στιγμήν, βεβαίως σε αμιγώς υποθετική βάση, ότι οι άνθρωποι γενικά δεν αρέσκονται να καταβάλλουν φόρους, δεν θα ήταν επίσης άτοπο να υποθέσει κανείς ότι ορισμένοι από αυτούς θα μπορούσαν να επιλέξουν διαφορετικούς τρόπους για τη διαφήμιση των μεταχειρισμένων αυτοκινήτων τους από έναν διαδικτυακό ιστότοπο, ο οποίος αργότερα διαβιβάζει αυτές τις πληροφορίες στις φορολογικές αρχές.

93. Η εξισορρόπηση όλων των εμπλεκόμενων συμφερόντων στο πλαίσιο μιας τέτοιας κατάστασης δεν είναι καθόλου εύκολη. Από τη μία πλευρά, το να ζητεί η δημόσια εξουσία στοιχεία από ιδιωτικές επιχειρήσεις, τα οποία πρέπει να προετοιμάζονται και να υποβάλλονται σύμφωνα με τις ακριβείς απαιτήσεις της πρώτης, θα έμοιαζε επικίνδυνα με αναγκαστική ανάθεση της άσκησης της δημόσιας διοίκησης σε τρίτους. Αυτό μπορεί να ισχύει ιδίως για δεδομένα που έχουν τεθεί στη διάθεση του κοινού και τα οποία οι δημόσιοι φορείς θα μπορούσαν να είχαν συλλέξει οι ίδιοι, καταβάλλοντας ελάχιστη τεχνική προσπάθεια. Από την άλλη πλευρά, όπως εύστοχα τόνισε η Βελγική Κυβέρνηση, επισημαίνοντας την ευρύτερη σημασία της υπόθεσης της κύριας δίκης, θα μπορούσε ενδεχομένως να παρασχεθεί μια λιγότερο κατηγορηματική απάντηση

⁴⁷ Για ένα παρόμοιο ζήτημα όσον αφορά το κόστος διατήρησης δεδομένων, βλ. διάταξη της 26ης Νοεμβρίου 2020, Colt Technology Services κ.λπ. (C-318/20, αδημοσίευτη, EU:C:2020:969).

στις περιπτώσεις διαφόρων μορφών πλατφορμών διαμοιρασμού αρχείων ή σε άλλα σενάρια όπου οι δημόσιες αρχές ζητούν πρόσβαση σε δεδομένα που είναι απαραίτητα για τον δηλούμενο νόμιμο δημόσιο σκοπό, αλλά τα οποία δεν είναι ελεύθερα διαθέσιμα και, ως εκ τούτου, δεν μπορούν να συλλεχθούν από τις δημόσιες αρχές αυτές καθεαυτές. Πάντως, ακόμη και σε αυτές τις περιπτώσεις, το ζήτημα της πιθανής χρηματικής αντιστάθμισης παραμένει ανοικτό.

94. Κατά τη γνώμη μου, τέτοια ζητήματα ασφαλώς και ελλοχεύουν στο πλαίσιο της κύριας διαδικασίας. Ωστόσο, η εξεύρεση μιας εύλογης ισορροπίας για τις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να πραγματοποιείται κυρίως σε εθνικό επίπεδο ή σε επίπεδο Ένωσης κατά τη θέσπιση της σχετικής νομοθεσίας που παρέχει τη νομική βάση για τέτοιου είδους διαβιβάσεις. Δεν θα πρέπει να αποτελεί ζήτημα δικαστικής παρέμβασης, πολύ περισσότερο δε σε μια υπόθεση στην οποία το αιτούν δικαστήριο ούτε καν έθεσε ρητά κάποιο από τα ερωτήματα αυτά. Επιπλέον, υπάρχουν τουλάχιστον δύο πρόσθετοι λόγοι για τους οποίους η υπό κρίση υπόθεση δεν είναι η κατάλληλη υπόθεση για την έναρξη τέτοιων συζητήσεων.

95. Πρώτον, όπως και πολλά άλλα ζητήματα που περιστρέφονται κατά κάποιον τρόπο γύρω από την κυκλοφορία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, αλλά δεν αφορούν κατ' ουσίαν την προστασία των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων, τα ζητήματα αυτά απλώς δεν ρυθμίζονται ειδικά από τον ΓΚΠΔ. Το ζήτημα της νομικής προστασίας των υπευθύνων επεξεργασίας –ιδιωτικών επιχειρήσεων έναντι της δυνητικά παράνομης ή δυσανάλογης παρέμβασης στην επιχειρηματική τους ελευθερία, στο ενδεχόμενο δικαίωμά τους στην ιδιοκτησία⁴⁸, ή ακόμη και στο ενδεχόμενο δικαίωμά τους σε δίκαιη αποζημίωση για τα διαβιβαζόμενα δεδομένα– δεν αποτελεί ζήτημα που ρυθμίζεται από τον ΓΚΠΔ.

96. Δεύτερον, εφόσον η νομική βάση για μια τέτοια διαβίβαση δεδομένων δεν προβλέπεται από το δίκαιο της Ένωσης⁴⁹, τότε το ζήτημα της ενδεχόμενης οικονομικής αντιστάθμισης για τις επιβαλλόμενες διαβιβάσεις δεδομένων δύσκολα μπορεί να αποτελέσει ζήτημα του δικαίου της Ένωσης. Αυτό δεν σημαίνει, και πάλι, ότι δεν μπορούν να προκύψουν τέτοια ζητήματα, ακόμη και ως ζήτημα προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων (των οικείων υπευθύνων επεξεργασίας δεδομένων). Ωστόσο, τα ζητήματα αυτά θα πρέπει να εξετάζονται δεόντως από τα δικαστήρια του κράτους μέλους που επέβαλε την εν λόγω διαβίβαση. Συνεπώς, μια τέτοιου είδους υπόθεση θα πρέπει μάλλον να άγεται ενώπιον του εθνικού (συνταγματικού) δικαστηρίου.

⁴⁸ Στις σύγχρονες οικονομίες που βασίζονται όλο και περισσότερο στα δεδομένα, είναι μόνο θέμα χρόνου να αναγνωριστούν τα δεδομένα ως είδος περιουσίας, ή ακόμη και ως ιδιοκτησία, με τον ίδιο τρόπο με τον οποίο και ορισμένα άλλα άυλα περιουσιακά στοιχεία έχουν αποκτήσει οικονομική αξία, όπως διάφορα είδη πνευματικής ιδιοκτησίας. Βλ., συναφώς, την ήδη ανοιχτή στάση όσον αφορά την ένταξη διαφόρων ειδών «περιουσίας» στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 1 του πρώτου πρόσθετου πρωτοκόλλου, η οποία απαντάται στη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, όπως καταδεικνύεται, επί παραδείγματι, στην απόφαση του ΕΔΔΑ της 11ης Ιανουαρίου 2007, Anheuser-Busch Inc κατά Πορτογαλίας (CE:ECHR:2007:0111JUD007304901, § 63 έως 65).

⁴⁹ Όπως, αντιθέτως, θα ήταν η κατάσταση στις περιπτώσεις όπου η διαβίβαση, η διατήρηση ή η επεξεργασία δεδομένων προβλέπονται από πράξη του δικαίου της Ένωσης, όπως συμβαίνει με τα παραδείγματα που παρατίθενται στην υποσημείωση 36 των παρούσων προτάσεων. Παρεμπιπτόντως, η αρχική πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη διατήρηση δεδομένων που υποβάλλονται σε επεξεργασία σε συνάρτηση με την παροχή δημόσιων υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και για την τροποποίηση της οδηγίας 2002/58/EK {SEC(2005) 1131}, COM/2005/0438 final – COD 2005/0182, που υποβλήθηκε από την Επιτροπή, φαίνεται να το αναγνωρίζει έμμεσα στο αρχικά προτεινόμενο άρθρο 10 και στην αιτιολογική σκέψη 13. Ωστόσο, οι διατάξεις αυτές δεν διατηρήθηκαν στην υιοθετηθείσα εκδοχή της οδηγίας.

V. Πρόταση

97. Προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το Administratīvā argabaltiesa (περιφερειακό διοικητικό δικαστήριο, Λεττονία) ως ακολούθως:

- Το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο γ', και παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, δεν αντιτίθεται σε εθνική κανονιστική ρύθμιση η οποία προβλέπει, χωρίς κανένα χρονικό περιορισμό, την υποχρέωση των παρεχόντων υπηρεσίες δημοσίευσης αγγελιών στο διαδίκτυο να διαβιβάζουν ορισμένα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σε φορολογική αρχή, υπό την προϋπόθεση ωστόσο ότι η εθνική νομοθεσία παρέχει σαφή νομική βάση για αυτή τη διαβίβαση δεδομένων και τα δεδομένα που ζητούνται είναι κατάλληλα και αναγκαία για την εκπλήρωση των νόμιμων καθηκόντων της φορολογικής αρχής.